

De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2011/12:55 De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation. Utskottet behandlar även nio motionsyrkanden som har väckts med anledning av propositionen och två motioner från den allmänna motionstiden 2011.

Regeringen föreslår att hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning i fortsättningen ska benämnas hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Vidare föreslås att bestämmelserna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden upphävs. Dessa bestämmelser ersätts i förslaget dels av bestämmelser i rättegångsbalken som under vissa förutsättningar möjliggör hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i en förundersökning även om det inte finns någon som är skäligen misstänkt för brott, dels av bestämmelser i en ny lag om inhämtning av sådana uppgifter i underrättelseverksamhet. Regeringen anför att syftet med dessa ändringar är att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Enligt förslaget ska tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation även i fortsättningen lämnas av en allmän domstol. Det införs dock en möjlighet för åklagare att i vissa brådskande fall fatta interimistiska beslut. I polisens och Tullverkets underrättelseverksamhet ska beslut om inhämtning fattas av myndigheten. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn över inhämtningen. För att uppgifter som har inhämtats i underrättelseverksamhet ska få användas i en förundersökning krävs ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Regeringen föreslår vidare att det införs en möjlighet att inhämta lokaliseringssuppgifter som gäller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som är påslagen men som vid det aktuella tillfället inte används eller har använts för kommunikation. Det blir också möjligt att inhämta uppgifter om vilka sådana kommunikationsutrustningar som har funnits i ett visst område. De brottsutredande myndigheterna ges dessutom en utökad tillgång till abonnemangsuppgifter. Slutligen föreslås det utvidgade möjligheter för polisen att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för efterforskning av försvunna personer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tio reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	10
Abonnemangsuppgifter	13
Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i förundersökningar	18
Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet	22
Överskottsinformation	25
Lokaliseringsuppgifter m.m.	27
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	30
Regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel	32
Regeringens lagförslag i övrigt	34
Lagteknisk samordning	35
Reservationer	37
1. Avslag på regeringens förslag om utlämnande av abonnemangsuppgifter, punkt 1 (MP, V)	37
2. Utlämnande av abonnemangsuppgifter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet, punkt 2 (MP, V)	37
3. Utlämnande av abonnemangsuppgifter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet, punkt 2 (SD)	38
4. Registrering av abonnemangsuppgifter för kontantkort, punkt 3 (S)	39
5. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till hemlig avlyssning i förundersökning, punkt 4 (SD)	40
6. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet, punkt 6 (SD)	40
7. Utökad användning av överskottsinformation, punkt 7 (SD)	41
8. Lokaliseringsuppgifter om minderåriga försvunna personer, punkt 8 (SD)	42
9. En samlad integritetsskyddsmyndighet, punkt 9 (MP, V)	42
10. Regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel, punkt 10 (MP, V)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Propositionen	44
Följdmotionerna	44
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	46
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	47
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	86

Bilaga 4
Konstitutionsutskottets yttrande 88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på regeringens förslag om utlämnande av abonnemangsuppgifter

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (MP, V)

2. Utlämnande av abonnemangsuppgifter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet

Riksdagen antar 6 kap. 22 § första stycket 2 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 8 i denna del och avslår motionerna

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5 och

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 2 (MP, V) – villkorad

Reservation 3 (SD)

3. Registrering av abonnemangsuppgifter för kontantkort

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju239 av Sven-Erik Bucht (S).

Reservation 4 (S)

4. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till hemlig avlyssning i förundersökning

Riksdagen antar 27 kap. 18 § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 4 i denna del och avslår motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 2.

Reservation 5 (SD)

5. Tillstånd till hemlig avlyssning kopplat till person

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju257 av Robert Halef (KD).

6. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet

Riksdagen antar 2 § regeringens förslag till lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 1 i denna del och avslår motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 3.

Reservation 6 (SD)

7. Utökad användning av överskottsinformation

Riksdagen antar

a) 27 kap. 23 a § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken och

b) 21 a § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkterna 4 och 6, båda i denna del, och avslår motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 1.

Reservation 7 (SD)

8. Lokaliseringsuppgifter om minderåriga försvunna personer

Riksdagen antar 6 kap. 22 § första stycket 3 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 8 i denna del och avslår motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 4.

Reservation 8 (SD)

9. En samlad integritetsskyddsmyndighet

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 9 (MP, V)

10. Regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 10 (MP, V)

11. Regeringens övriga lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,

2. lag om ändring i lagen (0000:00) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,

3. lag om ändring i brottsbalken,

4. lag om ändring i rättegångsbalken med den ändringen att 27 kap. 25 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

5. lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.,

6. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,

7. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
  8. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
  9. lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott,
  10. lag om ändring i lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, och
  11. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), allt i den mån lagförslagen inte omfattas av vad utskottet har föreslagit ovan.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkterna 1 i denna del, 2, 3, 4 i denna del, 5, 6 i denna del, 7, 8 i denna del och 9–11.

12. Behandling av lagrade uppgifter

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (2012:127) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Stockholm den 26 april 2012

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Ulrika Karlsson i Uppsala (M), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Mattias Jonsson (S), Agneta Börjesson (MP) och Leif Lindström (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

På uppdrag av regeringen har Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) undersökt möjligheterna att med bibehållen rättssäkerhet öka effektiviteten och kvaliteten i rättsväsendets arbete. Beredningen har även gjort en översyn av bl.a. det regelverk som styr de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att få tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation. I maj 2005 överlämnade BRU delbetänkandet Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. (SOU 2005:38). Delbetänkandet har remissbehandlats, och en remissammanställning finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2005/4823/Å).

På uppdrag av regeringen har vidare Polismetodutredningen övervägt bl.a. vissa frågor om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation inom polisens underrättelseverksamhet och under förundersökning innan det finns någon skäligen misstänkt gärningsman. Polismetodutredningen har redovisat sina överväganden i dessa delar i delbetänkandet En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen (SOU 2009:1). Delbetänkandet har remissbehandlats, och en remissammanställning finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2009/834/Å).

I den aktuella propositionen behandlar regeringen Polismetodutredningens delbetänkande och de delar av BRU:s delbetänkande som avser rättegångsbalkens terminologi, tillgång till övervakningsuppgifter vid hemlig teleavlyssning, upphävande av vissa bestämmelser i sekretesslagen (numera offentlighets- och sekretesslagen), skyldighet för operatörer att lämna ut vissa uppgifter när personer har försvunnit samt skyldighet att registrera abonnemangsuppgifter för kontantkort.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. I några avseenden har regeringen gjort en annan bedömning än Lagrådet (se s. 90, 92, 122–124, 130 och 143 i propositionen). I övrigt har förslagen anpassats efter Lagrådets synpunkter. Några språkliga ändringar har gjorts i förhållande till lagrådsremissens lagförslag.

Justitiekommittén har gett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotionerna. Konstitutionsutskottet avgav den 17 april 2012 ett sådant yttrande. Yttrandet finns i bilaga 4.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning i fortsättningen ska benämnas hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunika-

tion. Vidare föreslås att bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden upphävs. Dessa bestämmelser ersätts i förslaget dels av bestämmelser i rättegångsbalken som under vissa förutsättningar möjliggör hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i en förundersökning även om det inte finns någon som är skäligen misstänkt för brott, dels av bestämmelser i en ny lag om inhämtning av sådana uppgifter i underrättelseverksamhet. Regeringen anför att syftet med dessa ändringar är att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Enligt förslaget ska tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation även i fortsättningen lämnas av en allmän domstol. Det införs dock en möjlighet för åklagare att i vissa brådskande fall fatta interimistiska beslut. I polisens och Tullverkets underrättelseverksamhet ska beslut om inhämtning fattas av myndigheten. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn över inhämtningen. För att uppgifter som har inhämtats i underrättelseverksamhet ska få användas i en förundersökning krävs ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Regeringen föreslår vidare att det införs en möjlighet att inhämta lokaliseringssuppgifter som gäller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som är påslagen men som vid det aktuella tillfället inte används eller har använts för kommunikation. Det blir också möjligt att inhämta uppgifter om vilka sådana kommunikationsutrustningar som har funnits i ett visst område. De brottsutredande myndigheterna ges dessutom en något utökad tillgång till abonnemangssuppgifter. Slutligen föreslås utvidgade möjligheter för polisen att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för efterforskning av försvunna personer.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Utskottets överväganden

Regleringens övergripande struktur och terminologi

Propositionen

Rättegångsbalkens terminologi

Regeringen anför (s. 57) att det finns ett behov av att anpassa och modernisera terminologin i rättegångsbalken om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Vissa termer som innehåller prefixet ”tele-” anknyter till den numera upphävda telelagen. Regeringen föreslår att dessa begrepp ska ersättas med andra begrepp. Eftersom den tekniska utvecklingen är oerhört snabb bör bestämmelserna enligt regeringen ges en generell utformning. Samtidigt, anför regeringen, bör bestämmelserna utformas så tydligt att det inte råder någon oklarhet om tillämpningsområdet.

Som exempel kan nämnas att begreppet *telemeddelande* i regeringens förslag ersätts med det teknikneutrala begreppet *meddelande*. Vidare ersätts begreppet *telenät* med *elektroniskt kommunikationsnät* och begreppet *teleadress* ersätts med *adress*. Enligt förslaget ska *hemlig teleavlyssning* i fortsättningen benämnas *hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation*. *Hemlig teleövervakning* ska benämnas *hemlig övervakning av elektronisk kommunikation*.

Upphävande av vissa bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen

Regeringen konstaterar (s. 66) att de brottsutredande myndigheterna enligt nuvarande regler kan få tillgång till historiska uppgifter om telemeddelanden både enligt rättegångsbalkens regler om hemlig teleövervakning och genom utlämnande direkt från operatörerna enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Det är samma slags uppgifter som avses i båda regelverken. Förutsättningarna för att få utnyttja de båda regelverken skiljer sig dock åt, t.ex. när det gäller kravet på det misstänkta brottets svårhetsgrad. I lagen om elektronisk kommunikation saknas det motsvarigheter till rättegångsbalkens övriga krav, bl.a. att det ska finnas en misstänkt person och att åtgärden kräver tillstånd av en domstol.

Även offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) innehåller regler som gör det möjligt för de brottsutredande myndigheterna att få uppgifter om meddelanden direkt från en myndighet som bedriver televerksamhet (se 10 kap. 23 § och 29 kap. 2 §). Regeringen konstaterar (s. 66) att detta är en slags dubbelreglering i förhållande till såväl rättegångsbalken som lagen om elektronisk kommunikation.

Enligt regeringen framstår inte regleringen i lagen om elektronisk kommunikation som ändamålsenligt utformad, och den uppfyller inte heller i tillräcklig grad de krav på rättssäkerhet och integritetsskydd som måste ställas på sådana integritetskänsliga åtgärder. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation om skyldighet för operatörer att vid misstanke om vissa brott lämna ut uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande till de brottsbekämpande myndigheterna upphävs. Regeringen föreslår även att den reglering i offentlighets- och sekretesslagen som gäller utlämnande av uppgifter om telededdelanden ska upphävas.

Olika regler för inhämtning i förundersökningar och underrättelseverksamhet

Regeringen konstaterar (s. 68) att underrättelseverksamhet och förundersökningar styrs av olika principer och målsättningar. Under en förundersökning tar integritetsaspekten främst sikte på den övervakade personen som potentiell part. Därför, anför regeringen, bör de principer som styr inhämtningen så långt det är möjligt anknyta till de rättssäkerhetsprinciper som gäller för den som är skäligen misstänkt. Regeringen föreslår därför att inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i en förundersökning alltid ska ske inom ramen för ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Enligt regeringen finns det däremot inte något skäl att behandla den som berörs av ett beslut om inhämtning i underrättelseverksamhet som en potentiell part, utan som en enskild som i och för sig blir föremål för integritetskänsliga åtgärder. Regeringen framhåller att insyn och kontroll samt tillsyn som utövas av ett fristående organ då får större betydelse än i en förundersökning. Därför, anför regeringen, ställer en informationsinhämtning i underrättelseverksamhet höga krav på en systematisk och kontinuerlig efterhandskontroll och tillsyn av verksamhetens lagenlighet, enhetlighet och lämplighet. Mot den bakgrunden anser regeringen att underrättelseverksamheten bör regleras i särskild ordning. Regeringen föreslår att det införs en ny lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet har anfört att utskottet delar regeringens uppfattning att den nuvarande regleringen i lagen om elektronisk kommunikation inte är ändamålsenligt utformad och att den inte heller i tillräcklig grad uppfyller de krav på rättssäkerhet och integritetsskydd som måste ställas på sådana integritetskänsliga åtgärder. Utskottet välkomnar därför förslaget om att bestämmelserna i den lagen upphävs, liksom de bestämmelser i

offentlighets- och sekretesslagen som reglerar de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter direkt från en myndighet som bedriver televerksamhet.

Vidare konstaterar konstitutionsutskottet att regeringens förslag innebär att sådana uppgifter som i dag kan inhämtas med stöd av lagen om elektronisk kommunikation fortsättningsvis kommer att falla under en reglering med krav på bl.a. viss beslutsnivå, för vilka syften uppgiften ska få lämnas ut samt att en proportionalitetsbedömning ska göras i varje enskilt fall, dvs. att skälen för åtgärden ska uppväga det intrång eller men den innebär. All användning av sådana uppgifter i en förundersökning kommer att kräva en domstols tillstånd och inhämtningen kommer att omfattas av Säkerhets- och integritetsnämndens tillsyn. Konstitutionsutskottet välkomnar dessa ändringar vars syfte är att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför bör de termer i rättegångsbalken som anknyter till den numera upphävda telelagen ersättas med mer generella och teknikneutrala begrepp. Samtidigt måste reglerna vara så tydliga att det inte råder någon oklarhet om tillämpningsområdet. Utskottet anser att regeringens förslag till ändringar av den aktuella terminologin väl synes motsvara dessa krav.

Som regeringen och konstitutionsutskottet anför framstår den nuvarande regleringen i lagen om elektronisk kommunikation inte som ändamålsenligt utformad, och regleringen uppfyller inte heller i tillräcklig grad kraven på rättssäkerhet och integritetsskydd. I likhet med konstitutionsutskottet välkomnar utskottet regeringens förslag om att upphäva de bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen som ger myndigheterna tillgång till uppgifter om elektroniska meddelanden. Utskottet välkomnar likaså förslaget att samla regleringen om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till sådana uppgifter i rättegångsbalken. Därmed införs en obligatorisk domstolsprövning av myndigheternas inhämtning av uppgifter om elektroniska meddelanden i förundersökningar. Varje sådan inhämtning ska alltså föregås av en domstolsprövning som t.ex. avser om den aktuella brottsmisstanken är av tillräcklig svårhetsgrad. Vidare ska en proportionalitetsbedömning alltid göras. Som konstitutionsutskottet framhåller är syftet med dessa förslag att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet, vilket givetvis är positivt.

Som regeringen anför styrs underrättelseverksamheten och förundersökningar av olika principer och målsättningar. I en förundersökning bör de principer som styr inhämtningen så långt det är möjligt anknyta till de rättssäkerhetsprinciper som gäller för den som är skäligen misstänkt. I underrättelseverksamheten måste i stället höga krav ställas på en systematisk och kontinuerlig efterhandskontroll av informationsinhämtningen. När det gäl-

ler regleringens övergripande struktur instämmer utskottet därför i regeringens bedömning att myndigheternas inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet bör regleras i särskild ordning.

Förslagen i de nu behandlade delarna har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar. Förslagets övergripande struktur och terminologi är enligt utskottet väl avvägd. Utskottet återkommer nedan till enskildheter i lagförslagen.

Abonnemangsuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att skyldigheten för operatörerna att vid brottsmisstanke lämna ut uppgifter om abonnemang inte ska vara begränsad till brott av en viss svårhet och avslår ett motionsyrkande om avslag på detta förslag.

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om att det vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet fortfarande ska krävas att fängelse är föreskrivet för brottet och att påföljden bedöms bli en annan än böter för utlämnande av abonnemangsuppgifter. Riksdagen avslår en motion om en översyn av regelverket och lagstiftningen om registrering av mobilnummer.

Jämför reservationerna 1 (MP, V), 2 (MP, V), 3 (SD) och 4 (S).

Propositionen

Operatörernas skyldighet att lämna ut abonnemangsuppgifter

En uppgift om abonnemang kan avse namn, adress eller abonnentnummer (kataloguppgifter). Regeringen anför i propositionen (s. 101) att det numera får anses stå klart att även ett s.k. IP-nummer är att betrakta som en uppgift om abonnemang. Ett IP-nummer är ett unikt nummer som kan användas för att identifiera en abonnent som är uppkopplad mot internet.

Enligt regeringen bör operatörernas skyldighet att lämna ut abonnemangsuppgifter även i fortsättningen regleras i lagen om elektronisk kommunikation. Enligt den lagen är operatörerna skyldiga att under vissa förutsättningar lämna ut uppgifter om abonnemang till polis- och åklagarmyndighet. För utlämnande krävs bl.a. att det ska vara fråga om misstanke om brott som kan föranleda en annan påföljd än böter. Detta krav överfördes 2003 från telelagen (1993:597), som då upphävdes. Regeringen framhåller i propositionen (s. 102–103) att det sedan dess har skett en betydande teknisk utveckling och förändring av i vilken omfattning enskilda personer använder bl.a. datorer och mobiltelefoner. Regeringen pekar vidare på att s.k. nätmobbning under senare år har blivit ett allt

större problem, men att de brottsutredande myndigheterna har begränsade möjligheter att ingripa när sådana gärningar misstänks utgöra brott. Samma sak gäller enligt regeringen för vuxnas kontakter med barn i sexuella syften, s.k. grooming. Regeringen anför att detta bl.a. hänger samman med att polisen inte kan få tillgång till abonnemangsuppgifter, t.ex. uppgifter om en viss IP-adress, vid misstanke om brott som i det konkreta fallet bedöms föranleda böter.

När det gäller immaterialrättsliga brott, konstaterar regeringen, har rättighetshavare redan i dag en civilrättslig möjlighet att efter domstolsprövning få ut information från en internetoperatör om vem som har ett abonnemang (en IP-adress). Denna reglering kan tillämpas oavsett om intrånget är på bötesnivå eller fängelsenivå. Enligt regeringen bör de brottsbekämpande myndigheterna ha minst lika stora befogenheter som privata rättighetshavare att säkra tillgång till uppgifter som kan användas i brottsbekämpande syften. Regeringen framhåller även att detta var något som förutsattes vid införandet av den civilrättsliga regleringen (prop. 2008/09:67 s. 140).

Ett utlämnande av abonnemangsuppgifter innebär ett visst integritetsintrång eftersom abonnentens identitet röjs. I den delen anför regeringen bl.a. att det bör beaktas att privatpersoner oftast använder s.k. dynamiska IP-adresser, dvs. adresser som byts slumpvis och oregelbundet. En uppgift om att en viss person hade en viss IP-adress vid ett visst tillfälle säger alltså i regel ingenting om vem som hade den adressen vid ett annat tillfälle (prop. 2008/09:67 s. 141). Regeringen påpekar vidare att uppgifter som går utöver vad som kan anses som identitetsuppgifter, t.ex. vilka andra IP-nummer som innehavaren har kommunicerat med, vilka webbplatser som ett visst IP-nummer har besökt och liknande uppgifter, inte omfattas av den aktuella bestämmelsen.

Med hänsyn till den tekniska utvecklingen och det sätt på vilket brottsligheten på t.ex. internet har utvecklats anser regeringen att de brottsbekämpande myndigheternas behov av tillgång till abonnemangsuppgifter har förändrats påtagligt. Det finns enligt regeringen ett stort behov av sådana uppgifter både i fråga om brott som har fängelse i straffskalan, men som vanligen föranleder en bötespåföljd, och i fråga om sådana brott som bara har böter i straffskalan, t.ex. ärekränkingsbrotten. Vid en avvägning mellan å ena sidan det integritetsintrång ett utlämnande av abonnemangsuppgifter innebär och å andra sidan den stora betydelse uppgifterna kan ha för polisens möjlighet att över huvud taget kunna utreda brott som begås på internet, anser regeringen att skälen för att låta polisen i framtiden få en mer omfattande tillgång till abonnemangsuppgifter väger klart tyngre än enskildas motstående intresse av integritetsskydd.

Regeringen föreslår därför att skyldigheten för operatörerna att lämna ut uppgifter om abonnemang till de brottsbekämpande myndigheterna vid misstanke om brott inte ska vara begränsad till brott av en viss svårhet.

Registrering av abonnemangsuppgifter för kontantkort

Regeringen anför (s. 104–105) att det är mycket vanligt att mobiltelefoner med anonyma kontantkort förekommer vid brottslig verksamhet. Teleadresser som avser mobiltelefoner kan omfattas av beslut om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Detta förutsätter dock i det enskilda fallet att såväl teleadressen som en skäligen misstänkt person är identifierad. Regeringen konstaterar att de brottsutredande myndigheterna ofta har problem med att identifiera själva teleadressen och knyta den till en viss person när den härrör från ett anonymt kontantkort. Det är enligt regeringen givet att de brottsutredande myndigheterna har ett påtagligt behov av att i olika sammanhang få tillgång till uppgifter om abonnemang som avser kontantkort. Till en viss del är detta redan möjligt genom att kunden frivilligt har valt att lämna dessa uppgifter till operatören.

Regeringen konstaterar att en registreringsskyldighet skulle kunna införas för att undvika att operatörerna saknar uppgifter om innehavarna. De brottsutredande myndigheternas behov av att få tillgång till uppgifterna måste dock, fortsätter regeringen, vägas mot andra intressen. En skyldighet att registrera den abonnent som använder ett visst kontantkort skulle innebära ett åliggande för operatörerna med kostnader som följd. Vidare skulle de personer som köper kontantkort bli skyldiga att ge upp den anonymitet som hittills har funnits. Dessutom, fortsätter regeringen, är det tveksamt hur effektiv en registreringsskyldighet avseende abonnemangsuppgifter för kontantkort skulle bli för den brottsutredande verksamheten. Det skulle t.ex. behövas kontrollmekanismer för att förhindra att en köpare av kontantkort uppger felaktiga personuppgifter eller registrerar sig för ett stort antal kontantkort och sedan tillhandahåller dessa i kriminella kretsar. Dessutom, anför regeringen, skulle sådana kontrollmekanismer inte kunna hindra att anonyma kontantkort köps utomlands och utnyttjas i Sverige i brottsliga sammanhang.

Sammanfattningsvis anser inte regeringen att det bör införas någon särskild skyldighet för operatörer att registrera uppgifter om abonnemang för kontantkort.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 1 begärs det att riksdagen ska avslå regeringens förslag till ny lydelse av 6 kap. 22 § andra stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Om detta yrkande avslås begärs i yrkande 2 i samma motion ett tillkännagivande om att det nu gällande kravet på att fängelse ska vara föreskrivet för brottet och att påföljden ska bli en annan än böter fortfarande ska gälla för att få ut abonnemangsuppgifter för misstänkta upphovsrättsbrott. Ett liknande yrkande finns i motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 5.

I motion 2011/12:Ju239 (S) begärs det en översyn av regelverket och lagstiftningen om registrering av mobilnummer. Ett mobiltelefonnummer måste i dag inte vara kopplat till en viss person genom personnummer. Motionären anför att detta förhållande kan underlätta och har underlättat för personer som bedriver brottslig verksamhet, eftersom det innebär att ett spårat samtal inte går att koppla till en individ.

Konstitutionsutskottets yttrande

Förslaget om utökad tillgång till abonnemangsuppgifter är enligt konstitutionsutskottets mening väl avvägt. Vid denna bedömning beaktar utskottet särskilt vad regeringen anför om att exempelvis s.k. nätmobbning och andra trakasserier via internet under senare år har blivit ett allt större problem.

När det gäller immaterialrättsliga brott noterar utskottet att rättighetshavare sedan 2009 har en civilrättslig möjlighet att få ut abonnemangsuppgifter. Konstitutionsutskottet delar regeringens uppfattning att de brottsbekämpande myndigheterna bör ha minst lika stora befogenheter som privata rättighetshavare att säkra tillgång till uppgifter som kan användas i brottsbekämpande syften.

När det gäller avvägningen mellan myndigheternas intresse av att få tillgång till abonnemangsuppgifter och det integritetsintrång som ett utlämnande av sådana uppgifter innebär beaktar utskottet vad regeringen anför om s.k. dynamiska IP-adresser och att uppgifter som går utöver vad som kan anses som identitetsuppgifter inte omfattas av den aktuella bestämmelsen.

Konstitutionsutskottet anser utifrån sina utgångspunkter att justitieutskottet bör föreslå riksdagen att anta propositionen i denna del och avslå motionerna 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 5 och 2011/12:Ju6 (MP) yrkandena 1–2.

Utskottets ställningstagande

Operatörernas skyldighet att lämna ut abonnemangsuppgifter

Som regeringen anför i propositionen har de brottsbekämpande myndigheternas behov av tillgång till abonnemangsuppgifter förändrats påtagligt med hänsyn till den tekniska utvecklingen och det sätt på vilket brottsligheten på internet har utvecklats. På de grunder som regeringen anför instämmer utskottet i bedömningen att skälen för att låta polisen i framtiden få en mer omfattande tillgång till abonnemangsuppgifter väger klart tyngre än enskildas motstående intresse av integritetsskydd. Utskottet anser alltså, i likhet med regeringen och konstitutionsutskottet, att skyldigheten för operatörerna att lämna ut uppgifter om abonnemang till de brottsbekämpande myndigheterna vid brottsmisstanke inte ska vara begränsad till brott av en viss svårhet.

När det gäller immaterialrättsliga brott vill utskottet, liksom regeringen och konstitutionsutskottet, särskilt framhålla att rättighetshavare redan i dag har en möjlighet att på civilrättslig väg få ut information om vem som har ett abonnemang. Utskottet instämmer i bedömningen att de brottsbekämpande myndigheterna bör ha minst lika stora befogenheter som privata rättighetshavare att säkra tillgång till uppgifter som kan användas i brottsbekämpande syften.

Riksdagen bör därför bifalla propositionen i denna del och avslå motionerna 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 5 och 2011/12:Ju6 (MP) yrkandena 1–2.

Registrering av abonnemangsuppgifter för kontantkort

Beredningen för rättsväsendets utveckling har i delbetänkandet Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. (SOU 2005:38) övervägt frågan om det bör införas en skyldighet att registrera abonnemangsuppgifter för kontantkort. Som regeringen (med hänvisning till utredningen) pekar på i propositionen skulle en sådan skyldighet medföra vissa nackdelar i form av bl.a. kostnader för operatörerna och att de som köper kontantkort tvingas att ge upp den anonymitet som finns i dag. Det är dessutom, som framhålls i propositionen, av flera skäl tveksamt hur effektiv en registreringsskyldighet för kontantkort skulle bli för den brottsutredande verksamheten. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det inte bör införas någon särskild skyldighet för operatörer att registrera uppgifter om abonnemang för kontantkort. Det finns därmed inte något skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2011/12:Ju239 (S). Motionen bör avslås.

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i förundersökningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation även ska ge rätt att hämta in övervakningsuppgifter och att hindra meddelanden från att komma fram.

Riksdagen antar vidare regeringens förslag om att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i vissa fall ska få användas utan att det finns en skäligen misstänkt person, samt att åklagaren i vissa fall ska få fatta interimistiskt beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att 27 kap. 18 § rättegångsbalken ska ändras så att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas i förundersökningar om brottslighet av lägre svårhetsgrad än i dag.

Riksdagen avslår vidare ett motionsyrkande med förslag om att tillstånd till hemlig avlyssning borde kopplas till de misstänkta personerna i stället för till vissa telefonnummer.

Jämför reservation 5 (SD).

Propositionen

Tillgång till övervakningsuppgifter vid hemlig avlyssning

Regeringen anför (s. 69) att det i de allra flesta fall är nödvändigt för de brottsutredande myndigheterna att få tillgång till övervakningsuppgifter även vid hemlig avlyssning. Ansökan om tillstånd till båda tvångsmedlen görs därför normalt samtidigt. Regeringen konstaterar (s. 70) att vid samtliga tillstånd till hemlig teleavlyssning under 2010 meddelades det samtidigt beslut om hemlig teleövervakning. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation även ska ge rätt att inhämta olika slag av övervakningsuppgifter och att hindra meddelanden från att komma fram. Regeringen framhåller att detta kommer att leda till effektivitetsvinster och anför vidare att ett inhämtande av övervakningsuppgifter när det finns skäl för den betydligt mer integritetskränkande åtgärden hemlig avlyssning bör anses rimligt från integritetssynpunkt.

Tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation utan att det finns en skäligen misstänkt person

Enligt de bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation som regeringen föreslår ska upphävas kan de brottsbekämpande myndigheterna ta del av uppgifter om elektroniska meddelanden utan att det finns en skäligen misstänkt person. Motsvarande möjlighet finns för närvarande inte enligt reglerna om hemlig teleövervakning i rättegångsbalken. Dessa regler innebär tvärtom att tvångsmedlet får användas endast om någon är skäligen misstänkt för brott.

Regeringen anser (s. 72) att de brottsutredande myndigheterna även i framtiden måste kunna få tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation i förundersökningar även innan det finns en skäligen misstänkt gärningsman. Som skäl för denna bedömning anför regeringen bl.a. att tillgången till uppgifter om elektronisk kommunikation i ett tidigt skede i en brottsutredning ofta är av central betydelse för att effektivt kunna klara upp allvarliga brott. Det är många gånger avgörande att snabbt kunna ta reda på vem som är skäligen misstänkt för att andra åtgärder ska kunna vidtas mot denne i syfte att föra utredningen framåt. Vid sådan inhämtning är det av naturliga skäl inte möjligt att koppla åtgärden till en skäligen misstänkt person. Regeringen föreslår därför att det införs regler i rättegångsbalken om att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i vissa fall ska få användas utan krav på koppling till en skäligen misstänkt person. En förutsättning ska vara att förundersökningen rör brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse två år, försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott eller annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år. Detta innebär en viss utvidgning i förhållande till den nuvarande regleringen i 6 kap. 22 § första stycket 3 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. I fråga om uppgifter som rör ett särskilt meddelande ska inhämtningen endast få avse historiska uppgifter. Syftet med övervakningen måste vara att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet. Tillstånd till åtgärden ska ges av domstol.

Interimistiska beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Som framgår ovan innebär regeringens förslag bl.a. att de brottsbekämpande myndigheternas möjlighet att snabbt få tillgång till historiska uppgifter som rör ett elektroniskt meddelande genom lagen om elektronisk kommunikation upphävs. Regeringen betonar (s. 78) att snabbhet i brottsutredningsförfarandet ofta är avgörande för ett lyckat utredningsresultat. Detta gäller särskilt, fortsätter regeringen, eftersom de som är delaktiga i grov brottslighet många gånger aktivt vidtar åtgärder för att försvåra myndigheternas brottsbekämpande insatser, t.ex. genom att regelbundet byta mobiltelefoner eller kontantkort. Regeringen konstaterar att även om domstolarna kan pröva brådskande frågor om tvångsmedel, har de inte någon

beredskap för att meddela omedelbara beslut dygnet runt. För en effektiv brottsbekämpning är det därför enligt regeringen nödvändigt att kunna ge tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation snabbare än vad som är möjligt vid en exklusiv domstolsprövning. För att åstadkomma detta anser regeringen att åklagarna bör få möjlighet att interimistiskt tillåta hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Regeringen föreslår därför att tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska få ges av en åklagare om det kan befaras att inhämtande av rättens tillstånd till åtgärden skulle medföra fördröjning eller annan olägenhet av väsentlig betydelse. Ett sådant beslut ska enligt förslaget genast anmälas hos rätten, som skyndsamt ska pröva om det finns skäl för åtgärden. Av integritets- och rättssäkerhetsskäl anser regeringen att domstolsprövningen av interimistiska beslut ska vara obligatorisk. Rätten ska alltså pröva åtgärden också i de fall den har upphört. I sådana fall ska rätten pröva om det har funnits skäl för åtgärden.

Regeringen anför (s. 80) att det av integritetsskäl kan ifrågasättas om myndigheterna fritt ska kunna använda sådana uppgifter som har framkommit vid ett interimistiskt beslut som sedan upphävts av domstol. Ett generellt förbud mot sådan användning skulle emellertid enligt regeringen föra för långt, eftersom användning som är till fördel för en misstänkt person alltid måste tillåtas. Regeringen föreslår därför att om rätten finner att det har saknats skäl för åtgärden får de inhämtade uppgifterna inte användas i en brottsutredning till nackdel för den som har omfattats av övervakningen. Samtidigt, framhåller regeringen, hindrar inte rättens beslut att upphäva åklagarens interimistiska beslut att rätten eller åklagaren fattar ett nytt beslut om övervakning avseende samma historiska uppgifter om förhållandena ändras.

Motionerna

Enligt 27 kap. 18 § rättegångsbalken är tröskeln för att viss brottslighet ska kunna föranleda hemlig teleavlyssning att det inte är föreskrivet lindrigare straff än två års fängelse för brottet. I motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 2 föreslås det ett tillkännagivande till regeringen om att paragrafen ska ändras på så sätt att hemlig avlyssning ska få användas vid förundersökning som avser brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse ett år, eller om det kan antas att brottets straffvärde överstiger ett års fängelse.

I motion 2011/12:Ju257 (KD) anförs att när det gäller grova brott borde polisens tillstånd till hemlig avlyssning kopplas till de misstänkta personerna i stället för till vissa telefonnummer. Enligt motionären skulle detta underlätta polisens arbete eftersom många brottslingar byter kontantkort ofta för att försvåra avlyssning. Motionären pekar även på att det nuvarande systemet leder till att antalet tillstånd per år för hemlig avlyssning blir missvisande eftersom flera tillstånd gäller samma person.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet konstaterar att när det gäller kravet på brottets svårhetsgrad vid hemlig övervakning av elektronisk kommunikation utan att det finns någon skäligen misstänkt person innebär regeringens förslag en viss utökning av myndigheternas inhämtningsmöjligheter. Utifrån vissa utgångspunkter som konstitutionsutskottet redogör för närmare i sitt yttrande anser utskottet dock att regeringens förslag även i denna del är väl avvägt. Utskottet betonar därvid bl.a. att en avvägning alltid måste göras mellan integritetsintrånget och det intresse som den föreslagna lagstiftningen ska värna.

Konstitutionsutskottet anser även att förslaget om att åklagare ska få möjlighet att fatta interimistiska beslut i brådska fall får anses vara väl avvägt utifrån utskottets utgångspunkter. Utskottet noterar att det av integritets- och rättssäkerhetsskäl införs en obligatorisk domstolsprövning av sådana beslut.

Utskottets ställningstagande

Av de skäl som regeringen anför instämmer utskottet i bedömningen att ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation även bör ge rätt att inhämta olika slag av övervakningsuppgifter och att hindra meddelanden från att komma fram. Som regeringen konstaterar ansöker myndigheterna normalt om tillstånd till båda tvångsmedlen samtidigt, och den föreslagna regleringen bör därför leda till effektivitetsvinster.

Utskottet anser vidare i likhet med regeringen att det även i fortsättningen bör vara möjligt att besluta om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation även då det inte finns en skäligen misstänkt person. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att regler om detta införs i rättegångsbalken. Som konstitutionsutskottet påpekar innebär detta att inhämtningsmöjligheten utökas något, sett till brottslighetens svårhetsgrad. Sammantaget med de uppstramningar som regeringens förslag innebär i övrigt (t.ex. obligatorisk domstolsprövning) måste detta emellertid, som konstitutionsutskottet kommit fram till, anses godtagbart.

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om att åklagare i brådska fall ska kunna meddela interimistiska beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. I likhet med regeringen anser utskottet att det för en effektiv brottsbekämpning är nödvändigt att kunna ge tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation snabbare än vad som är möjligt vid en exklusiv domstolsprövning. Som konstitutionsutskottet noterar ska åklagarnas interimistiska beslut skyndsamt prövas av domstol, vilket givetvis är tillfredsställande av rättssäkerhets- och integritetsskäl.

Hemlig teleavlyssning, eller hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation som det kommer att heta i fortsättningen, är ett mycket integritets känsligt tvångsmedel som ska användas endast vid misstanke om allvarliga grova brott. Regeringens förslag innebär inte någon förändring av den nuva-

rande tröskeln för avlyssningsgrundande brott i 27 kap. 18 § rättegångsbalken. Enligt utskottet är den nuvarande tröskeln väl avvägd. Utskottet är därmed inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet om att sänka kravet på brottslighetens svårhetsgrad för att kunna använda hemlig avlyssning.

Utskottet avstyrker även motionsförslaget om att ett tillstånd till hemlig avlyssning ska avse en viss person i stället för ett telefonnummer (eller annan adress). Enligt utskottet är det, inte minst från integritetssynpunkt, nödvändigt att reglerna om vad som får avlyssnas och övervakas är utformade så att domstolen vid tillståndsgivningen kan ta ställning till den konkreta åtgärd som avses. Ett beslut om hemlig avlyssning måste vidare vara så konkret att det kan bli verkställbart i praktiken.

Sammanfattningsvis bör riksdagen anta regeringens förslag i nu behandlade delar och avslå motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 2 och motion 2011/12:Ju257 (KD).

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att 2 § i den nya lagen ska ändras så att inhämtning av uppgifter får ske för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott av lägre svårhetsgrad än enligt regeringens förslag.

Jämför reservation 6 (SD).

Propositionen

De brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet är i huvudsak inriktad på att avslöja om en viss inte närmare specificerad allvarlig brottslighet har ägt rum, pågår eller kan antas komma att begås. Arbetet består främst i att samla in, bearbeta och analysera information. Inhämtning av underrättelseinformation sker på olika sätt. I stor utsträckning sker det genom öppna källor, men en inte obetydlig del av inhämtningen sker genom informatörer eller andra hemliga källor. I propositionen (s. 82–83) beskriver regeringen myndigheternas behov av att i underrättelseverksamheten kunna hämta in information, bl.a. uppgifter om elektronisk kommunikation. Regeringen föreslår därför att övervakningsuppgifter om elektronisk kommunikation ska få hämtas in i underrättelseverksamhet. Det gäller dels historiska uppgifter om meddelanden, dels uppgifter om vilka elektro-

niska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område eller uppgifter om i vilket avgränsat geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

För att underrättelsearbetet ska kunna bedrivas effektivt är det enligt regeringen (s. 84) nödvändigt att inhämtningen av uppgifter kan ske förhållandevis brett och förutsättningslöst. En alltför strikt reglering riskerar att hindra inhämtningen på ett icke önskvärt sätt. Samtidigt, anför regeringen, innebär en inhämtning av övervakningsuppgifter normalt sett ett visst intrång i den övervakades personliga integritet. Det måste därför finnas en klar reglering som är tillräckligt förutsebar och som möjliggör en effektiv fortlöpande tillsyn och granskning i efterhand. Regeringen föreslår att detta uttrycks så att uppgifterna får inhämtas om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka den brottsliga verksamheten. Inhämtning ska vidare endast få beslutas och genomföras om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse.

När det gäller brottens svårhetsgrad anser regeringen (s. 85–86) att integritetsskäl talar för att den nuvarande tröskeln ska behållas. Förslaget innebär således att inhämtningsåtgärden ska vara av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år.

När det gäller vissa brott som anses vara särskilt allvarliga för rikets säkerhet ska dock inhämtning av uppgifter få ske trots att brotten inte har ett straffminimum som uppgår till två års fängelse. Detta gäller de brott som kan föranleda hemlig teleövervakning enligt både lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott. Båda dessa lagar är tidsbegränsade till utgången av 2013, och regeringen föreslår (s. 87) att möjligheten att inhämta uppgifter i fråga om den aktuella brottsligheten tidsbegränsas på samma sätt.

När det gäller frågan om vem som ska få besluta om inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet framhåller regeringen (s. 88) att andra intressen gör sig gällande i sådan verksamhet än under en förundersökning. Regeringen anför att i underrättelseskedet präglas integritetsaspekten mer av ett medborgarperspektiv än av ett sådant tvåpartsförfarande som särskilt lämpar sig för prövning i allmän domstol. Regeringen föreslår att beslutanderätten bör tillkomma polismyndigheten och Tullverket, dvs. myndighetschefen, som ska kunna delegera beslutanderätten till någon annan person på myndigheten som har den särskilda kompetens, utbildning och erfarenhet som behövs. Myndigheterna ska fortlöpande underrätta Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden om fattade beslut.

När det gäller användningen av de uppgifter om elektronisk kommunikation som har inhämtats i underrättelseverksamhet föreslår regeringen (s. 93) att sådana uppgifter ska få användas utan begränsning för att förhindra

brott. När det gäller användningen av uppgifterna för att utreda brott anser regeringen (s. 92) dock att rättssäkerhetsskäl talar för att användningen bör begränsas. Regeringen föreslår därför att om det har framkommit uppgifter av betydelse för utredningen av ett brott vid inhämtning av elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet, ska uppgifterna få användas i en förundersökning endast efter tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Förundersökningen ska alltså avse brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse sex månader eller något av de övriga brotten som särskilt anges i 27 kap. 19 § rättegångsbalken. På det sättet, anför regeringen, säkerställs att samma prövning görs av om uppgifterna ska kunna ligga till grund för ett beslut om åtal oberoende av om de har inhämtats i underrättelseverksamhet eller i en förundersökning. Därigenom beaktas också skillnaden i integritetshänseende mellan underrättelseskedet och en brottsutredning.

Med *användning* avses enligt regeringen inte själva inledandet av förundersökningen. Det ska alltså inte krävas något särskilt tillstånd för att använda uppgifterna för att *inleda* en förundersökning. I den delen anför regeringen (s. 93) bl.a. att det vore orimligt om uppgifter som har inhämtats för att upptäcka sådan allvarlig brottslighet som anges i den föreslagna nya lagen om inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet inte skulle kunna ligga till grund för att inleda en förundersökning om ett sådant brott. Regeringen vill alltså inte införa något undantag från skyldigheten i 23 kap. 1 § rättegångsbalken att inleda en förundersökning när det kan antas att brott har begåtts på grund av att uppgifterna har inhämtats i underrättelseverksamhet.

Motionen

I motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 3 föreslås det en ändring i 2 § regeringens förslag till ny lag om inhämtning av uppgifter i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Motionären föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att paragrafen ska ändras på så sätt att hemlig avlyssning ska få användas vid förundersökning som avser brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse ett år, eller om det kan antas att brottets straffvärde överstiger ett års fängelse.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande pekat på att regeringens förslag innebär att när det gäller vissa samhällsfarliga brott, ska inhämtning få ske i underrättelseverksamhet trots att brotten inte har ett straffminimum som uppgår till två års fängelse. Utifrån vissa utgångspunkter som konstitutionsutskottet redogör för närmare i sitt yttrande anser utskottet dock att regeringens förslag även i denna del är väl avvägt. Utskottet betonar därvid bl.a. att en avvägning alltid måste göras mellan integritetsintrånget och det intresse som den föreslagna lagstiftningen ska värna.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan står utskottet bakom regeringens bedömning att myndigheternas inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet bör regleras i särskild ordning. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag till ny lag om inhämtning av uppgifter i sådan verksamhet. Den föreslagna lagen synes väl tillgodose myndigheternas intresse av att få tillgång till uppgifter i underrättelseverksamheten samtidigt som behovet av skydd för den enskildes integritet beaktas.

Utskottet anser att tröskeln för brottslighetens svårhetsgrad för inhämtning av uppgifter enligt den nya lagen är väl avvägd, både när det gäller brottslig verksamhet i allmänhet (2 §) och när det gäller den tidsbegränsade möjligheten till inhämtning av uppgifter avseende viss samhällsfarlig brottslighet (3 §). Sammanfattningsvis bör riksdagen anta regeringens förslag i denna del och avslå motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 3.

Överskottsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att 27 kap. 23 a § 1 rättegångsbalken och 21 a § lagen om särskild utlänningskontroll ska ändras så att de brottsbekämpande myndigheterna får rätt att använda överskottsinformation i större utsträckning än i dag.

Jämför reservation 7 (SD).

Bakgrund

Vid användning av hemliga tvångsmedel kan det komma fram uppgifter som inte har något som helst samband med det brott som har legat till grund för tvångsmedelsbeslutet. Uppgifterna kan i stället vara av betydelse för utredningen av ett annat begånget brott eller för att förhindra nya brott. Det kan röra den person som förundersökningen gäller eller andra personer som är ovidkommande i det sammanhanget. Det kan också vara fråga om uppgifter som inte har samband med något brott men som är av betydelse i ett annat sammanhang, exempelvis för sociala myndigheter. All sådan information brukar benämnas överskottsinformation.

De brottsbekämpande myndigheternas användning av överskottsinformation från hemliga tvångsmedel regleras i 27 kap. 23 a § rättegångsbalken. Regleringen innebär att överskottsinformation om ett annat brott än det som ligger till grund för beslutet om det hemliga tvångsmedlet normalt får användas för att utreda det brottet. En förutsättning är dock att det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder böter, eller att det finns särskilda skäl. Sådana sär-

skilda skäl får enligt bestämmelsens förarbeten anses föreligga i de fall där ett väsentligt allmänt intresse talar för att brottet bör utredas och åtal komma till stånd. Som exempel nämns fall av övergrepp i rättssak, falsk angivelse och förgripelse mot tjänsteman (prop. 2004/05:143 s. 51). Uppgifter om förestående brott får enligt 27 kap. 23 a § sista stycket rättegångsbalken alltid användas för att förhindra brott. En motsvarande reglering finns i 21 a § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Även i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott finns det en reglering av myndigheternas användning av uppgifter om annan förestående brottslig verksamhet än den som omfattas av tillståndet till tvångsmedelsanvändningen (se 12 §).

Motionen

I motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 1 föreslås det ett tillkännagivande till regeringen om att 27 kap. 23 a § 1 rättegångsbalken och 21 a § lagen om särskild utlänningskontroll ska ändras på så sätt att överskottsinformation vid hemlig övervakning och avlyssning av elektronisk kommunikation får användas för att utreda brott om det kan antas att brottet inte föranleder endast böter.

Utskottets ställningstagande

Som redan framgått föreslår regeringen i propositionen vissa förändringar av rättegångsbalkens terminologi när det gäller bl.a. de tvångsmedel som i dag benämns hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Dessa språkliga ändringar, som utskottet har tillstyrkt ovan, påverkar bl.a. bestämmelserna om överskottsinformation i 27 kap. 23 a § rättegångsbalken och 21 a § lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringens förslag innebär emellertid inte någon förändring av dessa regler i sak. Utskottet anser att den nuvarande regleringen av myndigheternas användning av överskottsinformation är väl avvägd och föreslår därför att riksdagen avslår motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 1.

Lokaliseringsuppgifter m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att införa en möjlighet att inhämta lokaliseringsuppgifter som inte har samband med en kommunikation.

Riksdagen antar regeringens förslag om att införa en skyldighet för operatörer att lämna ut vissa uppgifter till en polismyndighet om uppgifterna behövs vid efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa kan befaras (6 kap. 22 § första stycket 3 lagen [2003:389] om elektronisk kommunikation).

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att nämnda bestämmelse ska ändras så att polisen får tillgång till lokaliseringsuppgifter om minderåriga personer som har anmälts försvunna av sina vårdnadshavare, även då de minderåriga inte har försvunnit under sådana omständigheter som gör att fara för liv eller allvarlig risk för hälsa kan befaras.

Jämför reservation 8 (SD).

Propositionen

De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till lokaliseringsuppgifter

De brottsbekämpande myndigheterna kan i dag endast få tillgång till lokaliseringsuppgifter som har genererats i samband med att t.ex. en mobiltelefon har varit uppkopplad för kommunikation (6 kap. 22 § första stycket 3 lagen [2003:389] om elektronisk kommunikation och 27 kap. 19 § rättegångsbalken). Lokaliseringsuppgifter som finns hos operatören, och som har genererats av en kommunikationsutrustnings kontakt med en basstation utan att det har varit fråga om kommunikation, omfattas alltså inte av de aktuella bestämmelserna.

Regeringen framhåller (s. 97) att vid grova brott är en basstationstömning med avseende på brottsplatsen ofta en central inledande åtgärd för att så snabbt som möjligt kunna identifiera misstänkta personer. Enligt regeringen bör de brottsbekämpande myndigheterna i det sammanhanget också ges tillgång till uppgifter om t.ex. mobiltelefoner som vid det aktuella tillfället var påslagna men inte användes för kommunikation.

Regeringen bedömer att det saknar betydelse från integritetssynpunkt om en mobil kommunikationsutrustning används för kommunikation eller inte. Vidare anför regeringen att en möjlighet att inhämta lokaliseringsuppgifter som inte har samband med en kommunikation inte kan anses medföra någon nämnvärd ökning av integritetsintrånget för den enskilde.

Regeringen föreslår därför att det ska bli möjligt att inhämta uppgifter om lokalisering oavsett om mobiltelefonen (eller annan kommunikationsutrustning) har använts för kommunikation eller inte. Inhämtning av uppgift om vilka mobiltelefoner som har funnits inom ett visst område ska enligt förslaget enbart få avse historiska uppgifter. Inhämtning av lokaliseringsuppgift om en viss mobiltelefon ska få avse både historiska uppgifter och kunna ske i realtid.

Regeringen framhåller (s. 99) att lokaliseringsuppgifter har ett nära samband med andra uppgifter som kan inhämtas inom ramen för ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och föreslår därför att samma förutsättningar bör gälla för inhämtningen. De aktuella uppgifterna bör enligt regeringen få inhämtas även i enlighet med de andra lagar som reglerar hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Inhämtningen ska dock alltid ske inom ramen för ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Även i underrättelseverksamhet ska samma förutsättningar gälla för inhämtning av lokaliseringsuppgifter med koppling till elektronisk kommunikationsutrustning som för uppgifter om elektronisk kommunikation.

Utlämnande av vissa uppgifter för efterforskning av försvunna personer

Regeringen föreslår att det ska införas en skyldighet för operatörer att till en polismyndighet lämna ut abonnemangsuppgifter, uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden och uppgifter om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits, om uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

Regeringen konstaterar (s. 103–104) att det ingår i polisens uppgifter att efterforska försvunna personer. Om polisen får tillgång till lokaliseringsuppgifter i samband med sådan efterforskning skulle den försvunne många gånger kunna påträffas fortare. Dessutom skulle stora resurser kunna sparas vid polisarbetet. Regeringen anser därför att det är ändamålsenligt att polisen vid efterforskning av försvunna personer får tillgång till abonnemangsuppgifter och uppgifter som angår ett elektroniskt meddelande, t.ex. om samtal pågår från en viss mobiltelefon, med vilket nummer samtalet utväxlas, tiden för samtalet etc., samt till uppgifter om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits. Polisen bör dock enligt regeringen få tillgång till lokaliseringsuppgifter avseende den försvunna personens mobiltelefon endast om det kan befaras att det föreligger fara för personens liv eller allvarlig risk för dennes hälsa. Det ska alltså inte vara möjligt att få tillgång till de aktuella uppgifterna såvitt avser personer som frivilligt håller sig borta. Om den försvunna personen är underårig eller har nedsatt mental hälsa kan man dock enligt regeringen alltid utgå från att det finns en sådan fara eller risk.

Motionen

I motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 4 föreslås det ett tillkännagivande till regeringen om att den föreslagna bestämmelsen om skyldighet för operatörer att lämna ut vissa uppgifter till en polismyndighet om uppgifterna behövs för att efterforska en försvunnen person (6 kap. 22 § första stycket 3 lagen [2003:389] om elektronisk kommunikation) ska ändras på så sätt att polisen ska få tillgång till lokaliseringssuppgifter om minderåriga personer som har anmälts försvunna av sina vårdnadshavare, även då de minderåriga inte har försvunnit under sådana omständigheter som gör att fara för liv eller allvarlig risk för hälsa kan befaras.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet konstaterar att regeringens förslag innebär att inhämtningsmöjligheterna när det gäller lokaliseringssuppgifter utökas genom att sådana uppgifter får hämtas in även beträffande t.ex. mobiltelefoner som inte har använts för kommunikation. Polisens möjligheter att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för att efterforska försvunna personer utvidgas också. Utifrån vissa utgångspunkter som konstitutionsutskottet redogör för närmare i sitt yttrande anser utskottet dock att regeringens förslag även i denna del är väl avvägt. Utskottet betonar därvid bl.a. att en avvägning alltid måste göras mellan integritetsintrånget och det intresse som den föreslagna lagstiftningen ska värna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens och konstitutionsutskottets bedömning att de brottsbekämpande myndigheterna bör kunna inhämta uppgifter om lokalisering oavsett om mobiltelefonen (eller någon annan kommunikationsutrustning) har använts för kommunikation eller inte. Som regeringen framhåller är en s.k. basstationstömning ofta en central inledande åtgärd vid grova brott för att snabbt kunna identifiera misstänkta personer. Det är då angeläget att de brottsbekämpande myndigheterna även ges tillgång till uppgifter om mobiltelefoner som har varit påslagna men inte använts för kommunikation. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det saknar betydelse från integritetssynpunkt om en mobil kommunikationsutrustning används för kommunikation eller inte.

Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att inhämtning av lokaliseringssuppgifter alltid bör ske inom ramen för ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, samt att lokaliseringssuppgifter även ska få inhämtas enligt den nya lagen om inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet.

Utskottet välkomnar regeringens förslag om att införa en skyldighet för operatörer att till polismyndighet lämna ut vissa uppgifter, om dessa behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit

under sådana omständigheter att fara för liv eller hälsa kan befaras. Den föreslagna regleringen är enligt utskottet väl avvägd, och utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom motionsförslaget om en utvidgning av skyldigheten att lämna ut uppgifter när det gäller försvunna personer som är minderåriga. Samtidigt vill utskottet framhålla att utskottet delar regeringens uppfattning att man, när den försvunna personen är underårig, alltid kan utgå från att det föreligger en sådan risk för liv eller hälsa att bestämmelsen är tillämplig.

Sammanfattningsvis bör riksdagen anta regeringens förslag i de nu behandlade delarna och avslå motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 4.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med förslag om att inrätta en integritetsskyddsmyndighet som ska ersätta bl.a. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt Datainspektionen.

Jämför reservation 9 (MP, V).

Propositionen

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden påbörjade sin verksamhet den 1 januari 2008. Verksamheten regleras i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet. Nämnden ska bl.a. utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel, såsom hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning, och därmed sammanhängande verksamhet.

Att nämndens tillsyn är avgränsad till ”brottsbekämpande myndigheters” användning av metoderna innebär att domstolarnas handläggning av och beslut i ärenden om tillstånd till användning av hemliga tvångsmedel inte omfattas av tillsynen.

Nämnden är skyldig att på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har utsatts för tvångsmedelsanvändning och därmed sammanhängande verksamhet eller varit föremål för sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av nämndens tillsyn. Nämnden ska underrätta den enskilde om att kontrollen har utförts.

Regeringen framhåller i propositionen (s. 110) att det är av grundläggande betydelse att även de brottsbekämpande myndigheternas inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamheten omfattas av en effektiv och kontinuerlig tillsyn av en fristående myndighet. Mot bakgrund av Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens författningsreglerade uppgifter är det enligt regeringen ändamålsenligt och

lämpligt att nämndens verksamhet utökas till att avse även den föreslagna inhämtningen av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Regeringen gör bedömningen (s. 111) att den inhämtning som enligt förslaget ska kunna äga rum i underrättelseskedet utgör ett hemligt tvångsmedel. Enligt 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska nämnden utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel. Myndigheternas inhämtning med stöd av den nya lagen kommer därmed att omfattas av nämndens tillsyn utan någon lagändring.

Regeringen anför vidare att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kontinuerligt utvecklar sina arbetsformer och arbetsmetoder för att nämnden på ett effektivt sätt och med hög kvalitet ska kunna fullgöra sina uppgifter. Enligt regeringen är det en lämplig och ändamålsenlig lösning att förstärka nämndens kansli för de nya tillsynsuppgifterna. På så sätt säkerställs en effektiv resursanvändning som snabbt kan koncentreras till de områden som bedöms som mest angelägna. Regeringen framhåller att det är av stor betydelse att tillsynen sker löpande. Som framgår ovan ska därför nämnden enligt regeringens förslag underrättas om alla beslut om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet.

Motionen

I motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 4 begärs att det inom ramen för en utredning ska övervägas om en integritetsskyddsmyndighet bör inrättas. Enligt motionen behövs det en myndighet som ersätter Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Datainspektionen och delar av Justitiekanslerns och länsstyrelsernas verksamhet.

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet välkomnar de utökade tillsynsuppgifter som i förslaget ges till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Utskottet anser dock inte att det finns något behov av en samlad integritetsskyddsmyndighet, utan föreslår att justitieutskottet avstyrker motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 4.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan kommer Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn även utan lagändringar att omfatta myndigheternas inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet enligt den nya lagen om detta. Vidare kommer en enskild att kunna begära nämndens kontroll av om han eller hon har varit utsatt för sådan inhämtning av uppgifter. Den nya lagen om

inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet kommer vidare att innebära ytterligare uppgifter för nämnden eftersom myndigheterna ska underätta nämnden om alla beslut om inhämtning enligt lagen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är en lämplig och ändamålsenlig lösning att förstärka nämndens kansli för de nya tillsynsuppgifterna. När det gäller motionsförslaget om att slå samman Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden med ett antal andra myndigheter kan det noteras att utskottet i det senaste budgetbetänkandet avstyrkte ett förslag om att inrätta en sådan sammanslagen integritetsskyddsmyndighet (bet. 2011/12: JuU1 s. 29 och 31). Utskottet instämmer i konstitutionsutskottets bedömning att det inte finns något behov av en sådan myndighet, och utskottet är således inte heller nu berett att ställa sig bakom förslaget. Motion 2011/12: Ju6 (MP) yrkande 4 bör avslås.

Regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel även ska omfatta sådan hemlig inhämtning av adressuppgifter som omfattas av 6 kap. 22 § första stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Jämför reservation 10 (MP, V).

Propositionen

Regeringen redogör i propositionen (s. 112) för den parlamentariska kontrollen av tillämpningen av reglerna om bl.a. hemlig teleövervakning som utövas av riksdagen på grundval av en årlig skrivelse från regeringen. Regeringen har gett Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att varje år till regeringen lämna en gemensam redovisning för användningen av tvångsmedlen under föregående år. Den senaste skrivelsen (skr. 2011/12:39) avser användningen under 2010 och behandlades i betänkande 2011/12:JuU19. Av skrivelsen framgår bl.a. att antalet fall av hemlig teleövervakning under 2010 uppgick till 3 250.

I regeringens skrivelse redovisas vilka brott som beslutat avsett, den genomsnittliga övervakningstiden och antalet förundersökningar där tvångsmedlet har varit till nytta. De fall av hemlig teleövervakning som avser Säkerhetspolisens ärenden redovisas inte i skrivelsen.

Någon motsvarande redovisning till riksdagen av de fall där brottsbekämpande myndigheter har beslutat att inhämta uppgifter om elektronisk kommunikation med stöd av 6 kap. 22 § första stycket 3 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation i dess nuvarande lydelse (dvs. inhämtning av annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande än uppgift om innehållet) har inte gjorts.

Regeringen anför i propositionen (s. 113) att det i skrivelsen om hemliga tvångsmedel också bör redovisas inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation och lokaliseringssuppgifter med koppling till elektroniska kommunikationsutrustningar i underrättelseverksamhet. Säkerhetspolisens inhämtning av uppgifter bör dock enligt regeringen inte redovisas.

Motionen

I motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 3 begärs det ett tillkännagivande till regeringen om att den årliga skrivelsen om hemliga tvångsmedel även ska innehålla en redogörelse för sådan hemlig inhämtning av uppgifter som har gjorts med stöd av 6 kap. 22 § första stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation i dess föreslagna lydelse. Motionärerna vill alltså att skrivelsen ska omfatta de fall där myndigheterna i hemlighet har fått och använt abonnemangssuppgifter i sin brottsbekämpande verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som gäller innehållet i regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel, senast i samband med behandlingen av regeringens skrivelse om användningen av hemliga tvångsmedel under 2009 (bet. 2010/11:JuU18 s. 10). Utskottet uttryckte då förståelse för önskemålet om att skrivelsen även skulle omfatta användningen av hemlig rumsavlyssning och preventiva tvångsåtgärder. Utskottet anförde vidare att det kunde vara värdefullt med en samlad redovisning av all användning av hemliga tvångsmedel, men var inte berett att föreslå något tillkännagivande om saken.

Som framgår ovan kommer regeringens skrivelse att tillföras en redovisning av inhämtningen av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet. Det är enligt utskottet positivt. Utskottet är däremot inte berett att föreslå ett sådant tillkännagivande om innehållet i regeringens skrivelse som begärs i motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 3. Motionsyrkandet bör avslås.

Regeringens lagförslag i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens övriga lagförslag. Det gäller bl.a. införande av en skyldighet att underrätta den som har utsatts för ett hemligt tvångsmedel i en förundersökning, även då syftet med tvångsmedlet har varit att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott. Det införs även nya regler om tystnadsplikt för operatörer i fråga om myndigheternas inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet samt vissa följändringar.

Propositionen

Underrättelseskyldighet

Underrättelseskyldigheten vid hemlig teleövervakning omfattar i dag den som är eller har varit misstänkt för brott och innehavaren av den teleadress som den hemliga övervakningen har avsett (27 kap. 31 § rättegångsbalken). Regeringen föreslår i propositionen (s. 105–107) att denna reglering ska behållas, dock med tillägget att en underrättelseskyldighet även införs för de fall då syftet med tvångsmedlet har varit att i en förundersökning utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott. Enligt regeringens förslag ska alltså en enskild som har t.ex. ett telefonnummer som en hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har avsett underrättas om övervakningen i efterhand, även när syftet med tvångsmedlet har varit att utreda vem som skäligen kan misstänkas för ett brott. Denna underrättelseskyldighet ska dock inte gälla när integritetsintrånget för den enskilde kan antas vara ringa. Liksom enligt nuvarande ordning ska åklagaren ansvara för att underrättelse sker.

Sekretess och tystnadsplikt

Regeringen anför i propositionen (s. 115) att det även i underrättelseverksamheten kan finnas ett starkt intresse av att den som uppgiften avser inte får kännedom om inhämtningen och därigenom ges möjlighet att undanröja eventuell bevisning. Regeringen föreslår därför att det ska införas en särskild tystnadsplikt för operatörer när det gäller brottsbekämpande myndigheters inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet. Tystnadsplikten ska även omfatta uppgifter som hänförs till inhämtning av uppgift om abonnemang.

Regeringen föreslår vidare att uppgifter om de brottsbekämpande myndigheternas inhämtning av övervakningsuppgifter om elektronisk kommunikation och elektroniska kommunikationsutrustningar i underrättelseverksamhet ska undantas från rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Regeringen anför bl.a. (s. 116) att en inhämtning av övervakningsuppgifter om elektronisk kommunikation och elektroniska kommunikationsutrust-

ningar i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet i detta avseende kan jämföras med användningen av hemliga tvångsmedel i en förundersökning. Det bör därför enligt regeringen även för sådana uppgifter införas undantag från rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Följändringar

Regeringen konstaterar (s. 64) att ändringen av terminologin i rättegångsbalken medför att följändringar behöver göras i ett antal lagar, bl.a. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Även förslaget om interimistisk beslutanderätt för åklagare medför behov av följändringar i rättegångsbalken och i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (s. 80).

Konstitutionsutskottets yttrande

Konstitutionsutskottet har, utifrån sina utgångspunkter, anfört att regeringens förslag om underrättelse till enskild får anses vara väl avvägt. Det samma gäller förslaget om sekretess och tystnadsplikt.

Utskottets ställningstagande

Varken förslaget om underrättelse till enskild eller förslaget om sekretess och tystnadsplikt har lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar. Utskottet anser liksom konstitutionsutskottet att regeringens förslag i dessa delar framstår som väl avvägda.

Behovet av de följändringar som regeringen föreslår i ett antal lagar är uppenbart, och utskottet ställer sig bakom samtliga av dessa förslag. När det gäller förslaget till ändring i 27 kap. 25 § rättegångsbalken behöver dock en korrigering göras med hänsyn till att den bestämmelsen får en ny lydelse från och med den 1 maj 2012 (se prop. 2010/11:46, bet. 2010/11:JuU14 och 2011/12:JuU28 samt rskr. 2011/12:165 och 166).

Utskottet föreslår att riksdagen, med den nämnda korrigeringen, antar regeringens nu behandlade förslag.

Lagteknisk samordning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i lagen (2012:127) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Bakgrund

Regeringen föreslog i proposition 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål en rad ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Riksdagen beslutade den 16 mars 2011 att dessa lagförslag skulle hänvisas till justitieutskottet för att vila i minst 12 månader från den 11 mars 2011. Utskottet har därefter avgett ett nytt betänkande i ärendet. Riksdagen biföll den 21 mars 2012 utskottets lagförslag (bet. 2011/12:JuU28 samt rskr. 2011/12:165 och 166).

Lagändringarna i det nämnda ärendet, bl.a. lagen (2012:127) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, träder i kraft den 1 maj 2012. Genom ändringslagen införs det ett antal nya paragrafer i 6 kap. lagen om elektronisk kommunikation, bl.a. 16 c §. I den paragrafen regleras det för vilka ändamål uppgifter som har lagrats för brottsbekämpande ändamål enligt 16 a § får behandlas. Enligt 16 c § får uppgifter som har lagrats enligt 16 a § behandlas endast för att lämnas ut enligt 22 § första stycket 2 eller 3 eller enligt 27 kap. 19 § rättegångsbalken.

I det nu aktuella ärendet föreslås det bl.a. en ny lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Det föreslås även ändringar i 6 kap. 22 § första stycket lagen om elektronisk kommunikation på så sätt att regleringen i punkt 3 överförs till dels 27 kap. rättegångsbalken, dels den nya lagen om inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet. Punkt 3 får i stället ett nytt innehåll (operatörernas skyldighet att lämna ut uppgifter som polisen behöver för att efterforska försvunna personer).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan föreslås det i detta ärende vissa ändringar som påverkar den nya bestämmelsen 6 kap. 16 c § lagen om elektronisk kommunikation. Den bestämmelsen bör anpassas till den nya lagstiftningen. Således bör möjligheten att behandla lagrade uppgifter för att kunna lämnas ut enligt 6 kap. 22 § första stycket 3 (som har fått ett nytt innehåll) ersättas med en möjlighet att behandla uppgifterna för att kunna lämna ut dem enligt den föreslagna nya lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet.

Utskottet föreslår därför, med stöd av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen, att riksdagen ska anta utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (2012:127) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på regeringens förslag om utlämnande av abonnemangsuppgifter, punkt 1 (MP, V)

av Agneta Börjesson (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation i de delar det avser 6 kap. 22 § första stycket 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Övervakningen av vad människor gör på internet ökar dag för dag. Det samma gäller företagens och myndigheternas insamling av personuppgifter och behandling av dessa. Aldrig tidigare har kunskapen om individers ageranden, tycke och smak kunnat kartläggas så noggrant som i dag. Den senaste spiken i övervakningskistan var införandet av datalagringsdirektivet, som nyligen antogs av riksdagen.

Datainspektionen har fullgjort sin uppgift som värnare av integritetsskyddet och avstyrkt att inhämtning av abonnemangsuppgifter ska vara möjlig även för bötesbrott. Vi delar denna bedömning. Riksdagen bör avslå regeringens förslag i denna del.

2. Utlämnande av abonnemangsuppgifter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet, punkt 2 (MP, V)

av Agneta Börjesson (MP) och Leif Lindström (V).

– Vid avslag på reservation 1 –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 6 kap. 22 § första stycket 2 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 8 i denna del och motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2 och
bifaller delvis motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen har i propositionen hänvisat till att när det gäller immaterialrättsliga brott har rättsinnehavarna redan i dag en civilrättslig möjlighet att få ut abonnemangsuppgifter (se 53 c § upphovsrättslagen). Denna möjlighet gäller oavsett om intrånget är på bötes- eller fängelsenivå. Vi delar emellertid inte regeringens bedömning att det måste finnas samma möjligheter till utlämnande av abonnemangsuppgifter inom det straffrättsliga området som inom det civilrättsliga. Det svenska rättsläget är dessutom hittills sådant att abonnemangsuppgifter de facto inte lämnas ut med stöd av den s.k. Ipredlagen. De immaterialrättsliga brotten är av relativt ringa karaktär. När det gäller sådan brottslighet bör därför den nuvarande regleringen, dvs. krav på att fängelse ska vara föreskrivet för brottet och att påföljden ska bli annan än böter, gälla även i fortsättningen.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad vi nu har anfört. I avvaktan på detta tillstyrker vi 6 kap. 22 § första stycket 2 regeringens förslag till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation.

3. Utlämnande av abonnemangsuppgifter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet, punkt 2 (SD)

av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 6 kap. 22 § första stycket 2 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 8 i denna del och motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5 och
bifaller delvis motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag ställer mig positiv till att de brottsbekämpande myndigheterna får en utökad tillgång till abonnemangsuppgifter när det gäller sådana brott som utgör en allvarlig kränkning av brottsoffret och som är svåra att utreda utan tillgång till abonnemangsuppgifter. Som exempel kan nämnas s.k. grooming.

Däremot anser jag inte att immaterialrättsliga brott på bötesnivå ska kunna föranleda utlämnande av abonnemangsuppgifter. Den typen av brott begås dagligen av många människor i Sverige och det blir därför godtyckligt och slumpartat vem som kommer att dömas. Många gånger har den som begår handlingen inte ens kännedom om att det är ett brott.

Polisens utökade möjlighet att få ut abonnemangsuppgifter kan vidare innebära en risk för att polisen lägger resurser på ett brottsområde som inte bör vara högprioriterat i stället för att utreda allvarliga brott, t.ex. brott mot person och narkotikabrott.

Den nuvarande regleringen, dvs. krav på att fängelse ska vara föreskrivet för det misstänkta brottet och att brottet bedöms föranleda annan påföljd än böter, bör därför kvarstå när det gäller immaterialrättsliga brott.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu har anfört. I avvaktan på detta accepterar jag 6 kap. 22 § första stycket 2 regeringens förslag till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation.

4. Registrering av abonnemangsuppgifter för kontantkort, punkt 3 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju239 av Sven-Erik Bucht (S).

Ställningstagande

Den omständigheten att det går att skaffa ett mobiltelefonnummer anonymt underlättar för personer att bedriva brottslig verksamhet. Vid det s.k. helikopterrånet utanför Stockholm förekom det enligt uppgift en del oregistrerade kort. Om ett SIM-kort inte är registrerat kan ett telefonsamtal till det numret inte kopplas till en individ. Reglerna för detta varierar i Europa, och i t.ex. Spanien måste den som skaffar ett mobiltelefonnummer legitimeras sig. Regeringen bör låta se över denna fråga på nytt.

5. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till hemlig avlyssning i förundersökning, punkt 4 (SD)

av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 27 kap. 18 § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 4 i denna del och motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Med hänsyn till vikten av att bekämpa brottslighet i allmänhet och organiserad brottslighet i synnerhet anser jag att tröskeln i 27 kap. 18 § rättegångsbalken för de avlyssningsgrundande brotten bör sänkas till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse *ett* år, försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, eller annat brott om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse *ett* år.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu har anfört. I avvaktan på detta accepterar jag 27 kap. 18 § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

6. Brottslighetens svårhetsgrad för tillstånd till inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet, punkt 6 (SD)

av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 2 § regeringens förslag till lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 1 i denna del och motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Med hänsyn till vikten av att bekämpa brottslighet i allmänhet och organiserad brottslighet i synnerhet anser jag att tröskeln för den brottslighet som kan föranleda inhämtning av uppgifter enligt 2 § i den nya lagen om inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet bör sänkas till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse *ett* år.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu har anfört. I avvaktan på detta accepterar jag 2 § regeringens förslag till lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

7. Utökad användning av överskottsinformation, punkt 7 (SD) av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar

a) 27 kap. 23 a § regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken och

b) 21 a § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,

och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkterna 4 och 6, båda i denna del, och motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det är orimligt att brottslingar ska slippa åtal trots att det finns bevis som har kommit till myndigheternas kännedom. Vikten av att utöka kampen mot den organiserade brottsligheten kan inte nog understrykas. Det är en mindre integritetskränkning att använda överskottsinformation för att utreda och lagföra brott än den kränkning som det innebär för brottsoffret att underlåta att använda informationen. Bestämmelserna i 27 kap. 23 a § rättegångsbalken och 21 a § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll bör därför ändras på så sätt att överskottsinformation får användas för att inleda förundersökning *om det kan antas att brottet inte föranleder endast böter*.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu har anfört. I avvaktan på detta accepterar jag regeringens förslag såvitt avser 27 kap. 23 a § rättegångsbalken och 21 a § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

8. Lokaliseringsuppgifter om minderåriga försvunna personer, punkt 8 (SD)

av Kent Ekeroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 6 kap. 22 § första stycket 3 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:55 punkt 8 i denna del och motion

2011/12:Ju5 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Minderåriga personer är extra utsatta för olyckor och att ”hamna i fel sällskap”. När en minderårig person försvinner bör därför 6 kap. 22 § första stycket 3 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation vara tillämplig även om inte omständigheterna kring försvinnandet tyder på fara för liv eller hälsa. En förutsättning ska vara att den minderåriga personen har anmälts försvunnen av sin vårdnadshavare, och självfallet ska polisen även i sådana fall avgöra om uppgifter behöver hämtas in med stöd av bestämmelsen.

Regeringen bör snarast återkomma med ett förslag i enlighet med vad jag nu har anfört. I avvaktan på detta accepterar jag 6 kap. 22 § första stycket 3 regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

9. En samlad integritetsskyddsmyndighet, punkt 9 (MP, V)

av Agneta Börjesson (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Enskilda personer registreras och övervakas i allt större utsträckning av både offentliga och privata aktörer. Frågor som gäller skyddet av enskildas privatliv hanteras av ett antal olika myndigheter, bl.a. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden och Datainspektionen. Säkerhets- och integritets-

skyddsmyndens tillsynsuppgifter har redan tidigare utvidgats genom den nya polisdatalagen. När förslagen i denna proposition genomförs kommer nämndens uppgifter att utökas ytterligare. Vi välkomnar detta. Uppdelningen av tillsynen på flera myndigheter är dock enligt vår mening olycklig, då vi menar att tillsynsansvaret bör ligga på en myndighet. Det behöver således inrättas en ny integritetsskyddsmyndighet som ersätter Datainspektionen, Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten och delar av Justitiekanslerns och länsstyrelsernas verksamhet. Frågan bör bli föremål för noggranna överväganden inom ramen för en utredning.

10. Regeringens årliga skrivelse om hemliga tvångsmedel, punkt 10 (MP, V)

av Agneta Börjesson (MP) och Leif Lindström (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi välkomnar den utökning av innehållet i regeringens årliga skrivelse som förutskickas i propositionen. Skrivelsen ska emellertid enligt propositionen inte omfatta myndigheternas utökade rätt att få ut abonnemangsuppgifter från operatörerna, vilket den enligt vår mening borde göra. Vi vill alltså att skrivelsen också ska omfatta sådana fall där myndigheterna i hemlighet har fått och använt abonnemangsuppgifter i sin brottsbekämpande verksamhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:55 De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionerna

2011/12:Ju5 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överskottsinformation från övervakning och avlyssning av elektronisk kommunikation får användas till att utreda brott såvida det inte kan antas att brottet endast leder till böter.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillstånd att avlyssna elektroniskt kommunikationsmedel får ges vid förundersökning som avser brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än ett års fängelse eller om det kan antas att brottets straffvärde överstiger ett års fängelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörda myndigheter i hemlighet ska få begära in uppgifter om elektronisk information inom ramen för sin underrättelseverksamhet när det gäller brottslig verksamhet för vilken det inte är föreskrivet lindrigare straff än ett års fängelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen även ska få tillgång till lokaliseringsuppgifter om minderåriga som anmälts försvunna av vårdnadshavare även om det vid omständigheterna kring försvinnandet inte förelegat något tecken på fara för liv eller hälsa.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid utlämning av uppgifter om elektronisk kommunikation från operatörer till brottsbekämpande myndigheter vid misstanke om immaterialrättslig brottslighet bör finnas misstanke om brott där fängelse är föreskrivet för brottet och det enligt myndighetens bedömning kan leda till annan påföljd än böter.

2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till ny lydelse av 6 kap. 22 § andra stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens krav på att fängelse ska vara föreskrivet för ett brott och att påföljden ska bli en annan än böter, fortfarande ska gälla när ett utlämnande begärs vid ett misstänkt upphovsrättsbrott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringens skrivelse till riksdagen även ska omfatta sådan hemlig inhämtning av adressuppgifter som omfattas av 6 kap. 22 § första stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad integritetsskyddsmyndighet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju239 av Sven-Erik Bucht (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverk och lagstiftning om registrering av mobilnummer.

2011/12:Ju257 av Robert Halef (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avlyssning vid brott.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

1 § En polismyndighet eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

2 § Uppgifter får hämtas in om omständigheterna är sådana att

1. åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, och
2. skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse.

3 § Uppgifter får också, under de förutsättningar som anges i 2 § 2, hämtas in om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar

1. sabotage enligt 13 kap. 4 § brottsbalken,
2. kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 5 a § första eller andra stycket eller 5 b § första stycket brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,
3. brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 5 § brottsbalken,
4. spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig underrättelseverksamhet, grovt brott, enligt 19 kap. 5 eller 8 § eller 10 § tredje stycket brottsbalken, eller
5. grovt brott enligt 3 § andra stycket lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller grovt brott enligt 6 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet.

4 § Beslut om inhämtning av uppgifter fattas av myndigheten. Myndighetschefen får delegera rätten att fatta beslut om inhämtning till en annan anställd vid myndigheten som har den särskilda kompetens, utbildning och erfarenhet som behövs.

Den som rätten att fatta beslut har delegerats till, får inte fatta beslut om inhämtning i sådan operativ verksamhet som han eller hon deltar i.

5 § I ett beslut om inhämtning av uppgifter ska det anges vilken brottslig verksamhet och vilken tid beslutet avser samt vilket telefonnummer eller annan adress, vilken elektronisk kommunikationsutrustning eller vilket geografiskt område beslutet avser. Tiden får inte bestämmas längre än nödvändigt och får, när det gäller tid som infaller efter beslutet, inte överstiga en månad från dagen för beslutet.

Om det inte längre finns skäl för ett beslut om inhämtning av uppgifter, ska beslutet omedelbart hävas.

6 § Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska underrättas om ett beslut om inhämtning av uppgifter enligt denna lag. Underrättelsen ska lämnas senast en månad efter det att ärendet om inhämtning avslutades.

7 § Om det vid inhämtning av uppgifter enligt denna lag har kommit fram uppgifter om annan brottslig verksamhet än som omfattas av beslutet om inhämtning, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

8 § Uppgifter som har kommit fram vid inhämtning enligt denna lag får användas i en förundersökning endast efter tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Utan ett sådant tillstånd får dock inhämtade uppgifter ligga till grund för beslut om att inleda en förundersökning.

9 § Uppteckningar av uppgifter ska granskas snarast möjligt.

Uppteckningar ska, i de delar de är av betydelse för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som omfattas av beslutet om inhämtning eller för att förhindra annat brott, bevaras så länge det behövs för något av dessa syften. De ska därefter förstöras.

Andra stycket hindrar inte att brottsbekämpande myndigheter behandlar uppgifter från uppteckningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska upphöra att gälla vid utgången av december 2013.

3 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 8 §¹

Den som olovligen bereder sig tillgång till ett meddelande, som ett post- eller telebefordringsföretag förmedlar som postförsändelse eller telemmeddelande, döms för brytande av post- eller telehemlighet till böter eller fängelse i högst två år.

Den som olovligen bereder sig tillgång till ett meddelande, som ett post- eller telebefordringsföretag förmedlar som postförsändelse eller *i ett elektroniskt kommunikationsnät*, döms för brytande av post- eller telehemlighet till böter eller fängelse i högst två år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Senaste lydelse 1993:601.

4 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 27 kap. 18–20, 21–26, 28, 31 och 32 §§ samt rubriken till
 27 kap. ska ha följande lydelse,
dels att det i balken ska införas en ny paragraf, 27 kap. 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap. Om beslag, hemlig teleavlyssning m.m.

27 kap. Om beslag, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m.

Hemlig *teleavlyssning* innebär att *telemeddlanden*, som *befordras* eller har *befordrats* till eller från ett telefonnummer, en *kod* eller annan *teleadress*, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet.

Hemlig *teleavlyssning* får användas vid förundersökning *angående*

18 §¹

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* innebär att *meddelanden*, som i ett *elektroniskt kommunikationsnät överförs* eller har *överförts* till eller från ett telefonnummer eller annan *adress*, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet.

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* får användas vid förundersökning *som avser*

1. brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,
2. försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, om sådan gärning är belagd med straff eller
3. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år.

Ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ger också rätt att vidta sådana åtgärder som anges i 19 §.

¹ Senaste lydelse 2003:1146.

19 §²

Hemlig *teleövervakning* innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om *telemeddelanden som befordras eller har befordrats till eller från en viss teledress eller att sådana meddelanden hindras från att nå fram.*

Hemlig *teleövervakning* får användas vid förundersökning *angående*

1. brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader,
2. brott enligt 4 kap. 9 c § brottsbalken, brott enligt 16 kap. 10 a § brottsbalken som inte är att anse som ringa, brott enligt 1 § narkotikastrafflagen (1968:64), brott enligt 6 § första stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling, eller
3. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1 eller 2, om sådan gärning är belagd med straff.

Hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om

1. *meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,*

2. *vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller*

3. *i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.*

Genom hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får sådana meddelanden som avses i första stycket 1 även hindras från att nå fram.

Hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* får användas vid förundersökning *som avser*

I fall som avses i 20 § andra stycket får hemlig övervakning av elektronisk kommunikation dock användas endast vid förundersökning som avser brott som kan föranleda hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt 18 § andra stycket.

20 §³

Hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* får *ske endast* om någon är skäligen misstänkt för brottet och åtgärden är av syn-

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* får, *om inte annat*

² Senaste lydelse 2003:1146.

³ Senaste lydelse 2003:1146.

nerlig vikt för utredningen. Åtgärden får endast avse

1. en *teleadress* som under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehaft av den misstänkte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den misstänkte, eller

2. en *teleadress* som det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte under den tid som tillståndet avser har *ringt till eller på annat sätt* kontaktat eller kommer att *ringa till eller på annat sätt* kontakta.

Avlyssning eller övervakning får inte avse telemeddelanden som endast befordras eller har befordrats inom ett telenät som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

följer av andra stycket, endast ske om någon är skäligen misstänkt för brottet och åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen. Åtgärden får endast avse

1. ett *telefonnummer eller annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning* som under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehaft av den misstänkte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den misstänkte, eller

2. ett *telefonnummer eller annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning* som det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får, utöver vad som anges i första stycket, ske i syfte att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet, om åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen. Övervakning som innebär att uppgifter hämtas in om meddelanden får dock endast avse förfluten tid.

Avlyssning eller övervakning får inte avse meddelanden som endast överförs eller har överförts i ett elektroniskt kommunikationsnät som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

21 §⁴

Frågor om hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* och hemlig kameraövervakning prövas av rätten på ansökan av åklagaren.

I ett beslut att tillåta åtgärder enligt första stycket ska det anges vilken tid tillståndet avser. Tiden får inte bestämmas längre än nödvändigt och får, *såvitt* gäller tid som infaller efter beslutet, inte överstiga en månad från dagen för beslutet.

I ett tillstånd till hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* ska det anges *vilken teledress* som tillståndet avser. Det ska vidare särskilt anges om åtgärden får verkställas utanför allmänt tillgängliga *telenät*.

I ett tillstånd till hemlig kameraövervakning ska det anges vilken plats tillståndet gäller.

Frågor om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* och hemlig kameraövervakning prövas av rätten på ansökan av åklagaren.

I ett beslut att tillåta åtgärder enligt första stycket ska det anges vilken tid tillståndet avser. Tiden får inte bestämmas längre än nödvändigt och får, *när det* gäller tid som infaller efter beslutet, inte överstiga en månad från dagen för beslutet.

I ett tillstånd till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska det anges *vilket telefonnummer eller annan adress, vilken elektronisk kommunikationsutrustning eller vilket geografiskt område* tillståndet avser. Det ska vidare särskilt anges om åtgärden får verkställas utanför allmänt tillgängliga *elektroniska kommunikationsnät*.

21 a §

Kan det befaras att inhämtande av rättens tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation skulle medföra sådan fördröjning eller annan olägenhet som är av väsentlig betydelse för utredningen, får tillstånd till åtgärden ges av åklagaren i avvaktan på rättens beslut.

Har åklagaren gett ett sådant tillstånd ska han eller hon genast göra en skriftlig anmälan om åtgärden till rätten. I anmälan ska skälen för åtgärden anges. Rätten ska skyndsamt pröva om det finns skäl för åtgärden. Finner rätten att det inte finns sådana skäl, ska den

⁴ Senaste lydelse 2008:855.

upphäva beslutet.

Har åklagarens beslut verkställts innan rätten gjort en sådan prövning som avses i andra stycket, ska rätten pröva om det funnits skäl för åtgärden. Finner rätten att det saknats sådana skäl får de inhämtade uppgifterna inte användas i en brottsutredning till nackdel för den som har omfattats av övervakningen.

22 §⁵

Hemlig *teleavlyssning* får ej ske av telefonsamtal eller andra *telemeddelanden* mellan den misstänkte och hans försvarare. Om det framkommer under avlyssningen att det är fråga om ett sådant samtal eller meddelande, *skall* avlyssningen avbrytas.

Upptagningar och uppteckningar *skall*, i den mån de omfattas av förbudet, omedelbart förstöras.

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* får inte ske av telefonsamtal eller andra *meddelanden* mellan den misstänkte och hans *eller hennes* försvarare. Om det framkommer under avlyssningen att det är fråga om ett sådant samtal eller meddelande, *ska* avlyssningen avbrytas.

Upptagningar och uppteckningar *ska*, i den mån de omfattas av förbudet, omedelbart förstöras.

23 §⁶

Om det inte längre finns skäl för ett beslut om hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning, ska åklagaren eller rätten omedelbart häva beslutet.

Om det inte längre finns skäl för ett beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning, ska åklagaren eller rätten omedelbart häva beslutet.

23 a §⁷

Om det vid hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får

Om det vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning har kommit fram uppgifter om ett annat brott än det som har legat till grund för beslutet om avlyssning eller övervakning, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning

⁵ Senaste lydelse 1989:650.

⁶ Senaste lydelse 2008:855.

⁷ Senaste lydelse 2008:855.

dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller
2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

24 §⁸

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* eller en upptagning som har gjorts vid hemlig kameraövervakning ska granskas snarast möjligt. I fråga om sådan granskning tillämpas 12 § första stycket.

Upptagningar och uppteckningar från hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* ska, i de delar de är av betydelse från brottsutredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. I de delar upptagningarna och uppteckningarna är av betydelse för att förhindra förestående brott ska de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. De ska därefter förstöras.

Upptagningar från hemlig kameraövervakning som saknar betydelse från brottsutredningssynpunkt ska förstöras omedelbart efter det att de har granskats. I de delar upptagningarna är av betydelse från brottsutredningssynpunkt ska de bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. I de delar upptagningarna är av betydelse för att förhindra förestående brott ska de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. De ska därefter omedelbart förstöras.

Trots vad som sägs i andra och tredje styckena får brottsutredande myndigheter behandla uppgifter från upptagningar och uppteckningar i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag.

eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller en upptagning som har gjorts vid hemlig kameraövervakning ska granskas snarast möjligt. I fråga om sådan granskning tillämpas 12 § första stycket.

Upptagningar och uppteckningar från hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska, i de delar de är av betydelse från brottsutredningssynpunkt, bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet har avgjorts slutligt. I de delar upptagningarna och uppteckningarna är av betydelse för att förhindra förestående brott ska de bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. De ska därefter förstöras.

⁸ Senaste lydelse 2008:855.

25 §⁹

Har rätten lämnat tillstånd till *hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning*, får de tekniska hjälpmedel som behövs för *avlyssningen eller övervakningen* användas.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om *hemlig teleavlyssning* och *hemlig teleövervakning* som gäller för den som driver verksamhet som avses i 6 kap. 19 § den lagen.

När tillstånd till *hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation* har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs användas.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om *hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation* och *hemlig övervakning av elektronisk kommunikation* som gäller för den som driver verksamhet som avses i 6 kap. 19 § den lagen.

26 §¹⁰

Offentliga ombud ska bevaka enskildas integritetsintressen i ärenden hos domstol om *hemlig teleavlyssning* och *hemlig kameraövervakning*.

Ett offentligt ombud har rätt att ta del av vad som förekommer i ärendet, att yttra sig i ärendet och att överklaga rättsens beslut.

Offentliga ombud ska bevaka enskildas integritetsintressen i ärenden hos domstol om *hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation* och *hemlig kameraövervakning*.

28 §¹¹

När en ansökan om *hemlig teleavlyssning* eller *hemlig kameraövervakning* har kommit in till rätten, ska rätten så snart som möjligt utse ett offentligt ombud i ärendet och hålla ett sammanträde. Vid sammanträdet ska åklagaren och det offentliga ombudet närvara.

Om ärendet är så brådskande att ett dröjsmål allvarligt skulle riskera syftet med tvångsmedlet, får sammanträde hållas och beslut fattas utan att ett offentligt ombud har varit närvarande eller annars fått tillfälle att yttra sig.

Ett uppdrag som offentligt ombud gäller även i högre rätt.

När en ansökan om *hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation* eller *hemlig kameraövervakning* har kommit in till rätten, ska rätten så snart som möjligt utse ett offentligt ombud i ärendet och hålla ett sammanträde. Vid sammanträdet ska åklagaren och det offentliga ombudet närvara.

31 §¹²

Den som är eller har varit misstänkt för brott ska, om inte annat följer av 33 §, underrättas om

Den som är eller har varit misstänkt för brott ska, om inte annat följer av 33 §, underrättas om

⁹ Senaste lydelse 2003:391.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:855.

¹¹ Senaste lydelse 2008:855.

¹² Senaste lydelse 2008:855.

hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig *kameraövervakning* som han eller hon har utsatts för. Om *teleavlyssning* eller *teleövervakning* har avsett *en teleadress* som innehas av någon annan än den misstänkte, ska, om inte annat följer av 33 §, även innehavaren av *teleadressen* underrättas. Om *kameraövervakning* har avsett en plats som innehas av någon annan än den misstänkte och som allmänheten inte har tillträde till, ska, om inte annat följer av 33 §, även innehavaren av platsen underrättas.

hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *kameraövervakning* som han eller hon har utsatts för. Om *avlyssning* eller *övervakning av elektronisk kommunikation* har avsett *ett telefonnummer* eller *annan adress* eller *en viss elektronisk kommunikationsutrustning* som innehas av någon annan än den misstänkte, ska, om inte annat följer av 33 § eller *inhämtning har skett med stöd av 20 § andra stycket och integritetsintrånget för den enskilde kan antas vara ringa*, även innehavaren underrättas. Om *kameraövervakning* har avsett en plats som innehas av någon annan än den misstänkte och som allmänheten inte har tillträde till, ska, om inte annat följer av 33 §, även innehavaren av platsen underrättas.

En underrättelse ska lämnas så snart det kan ske utan men för utredningen, dock senast en månad efter det att förundersökningen avslutades.

En underrättelse behöver inte lämnas till den som redan enligt 23 kap. 18 § eller på annat sätt har fått del av eller tillgång till uppgifterna. En underrättelse behöver inte heller lämnas, om den med hänsyn till omständigheterna uppenbart är utan betydelse.

32 §¹³

En underrättelse enligt 31 § ska innehålla uppgift om vilket tvångsmedel som har använts och när det har skett. Den som är eller har varit misstänkt för brott ska få uppgift om vilken brottsmisstanke som har legat till grund för åtgärden eller som åtgärden har föranlett. Den som inte är eller har varit misstänkt för brott ska få uppgift om detta.

En underrättelse om hemlig *televlyssning* eller hemlig *teleövervakning* ska även innehålla uppgift om *vilken teleadress* som avlyssningen eller övervakningen har avsett. En underrättelse om hemlig kameraövervakning ska även innehålla uppgift om platsen för åtgärden.

En underrättelse om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska även innehålla uppgift om *vilket telefonnummer eller annan adress eller vilken elektronisk kommunikationsutrustning* som avlyssningen eller övervakningen har avsett. En underrättelse om hemlig kameraövervakning ska även innehålla uppgift om platsen för åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹³ Senaste lydelse 2008:855.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Härigenom föreskrivs att 28 § lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §¹

Kan det befaras att inhämtande av rättens tillstånd till hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 18, 19 eller 20 a § rättegångsbalken, kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken, eller hemlig rumsavlyssning enligt lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning skulle medföra sådan fördröjning eller annan olägenhet som är av väsentlig betydelse för utredningen, får åtgärden beslutas av åklagaren. I fråga om kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken får åtgärden även beslutas av undersökningsledaren. Anmälan som avses i tredje stycket i nämnda paragraf ska göras hos den som har fattat beslutet. Denne ska pröva beslagsfrågan.

Kan det befaras att inhämtande av rättens tillstånd till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 18, 19 eller 20 a § rättegångsbalken, kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken, eller hemlig rumsavlyssning enligt lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning skulle medföra sådan fördröjning eller annan olägenhet som är av väsentlig betydelse för utredningen, får åtgärden beslutas av åklagaren. I fråga om kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken får åtgärden även beslutas av undersökningsledaren. Anmälan som avses i tredje stycket i nämnda paragraf ska göras hos den som har fattat beslutet. Denne ska pröva beslagsfrågan.

Om undersökningsledaren eller åklagaren har meddelat ett beslut med stöd av första stycket, ska det genast anmälas hos rätten. Anmälan ska vara skriftlig och innehålla skälen för beslutet. Rätten ska pröva ärendet snabbt. Anser rätten att beslutet inte bör bestå, ska det upphävas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Senaste lydelse 2008:856.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 20, 21 a och 22 §§ lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §¹

För ett sådant ändamål som avses i 19 § första stycket kan rätten, om det finns synnerliga skäl, meddela Säkerhetspolisen eller en polismyndighet tillstånd enligt 27 kap. rättegångsbalken till hemlig *teleavlyssning* eller, om det är tillräckligt, hemlig *teleövervakning*.

Rätten kan för ett sådant ändamål som avses i 19 § första stycket, om det finns synnerliga skäl, även meddela Säkerhetspolisen eller en polismyndighet tillstånd att närmare undersöka, öppna eller granska post- eller telegrafförsändelser, brev, andra slutna handlingar eller paket som har ställts till utlänningen eller som avsänts från honom och som påträffas vid husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning eller som finns hos ett befordringsföretag.

I det tillstånd som avses i andra stycket kan rätten förordna att en försändelse som avses i tillståndet och som ankommer till ett befordringsföretag, *skall* hållas kvar till dess den närmare undersökts, öppnats eller granskats. Förordnandet *skall* innehålla underrättelse om att meddelande om åtgärden inte får lämnas till avsändaren, mottagaren eller någon annan, utan tillstånd av den som har begärt åtgärden.

För ett sådant ändamål som avses i 19 § första stycket kan rätten, om det finns synnerliga skäl, meddela Säkerhetspolisen eller en polismyndighet tillstånd enligt 27 kap. rättegångsbalken till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller, om det är tillräckligt, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation*.

Rätten kan för ett sådant ändamål som avses i 19 § första stycket, om det finns synnerliga skäl, även meddela Säkerhetspolisen eller en polismyndighet tillstånd att närmare undersöka, öppna eller granska post- eller telegrafförsändelser, brev, andra slutna handlingar eller paket som har ställts till utlänningen eller som avsänts från honom *eller henne* och som påträffas vid husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning eller som finns hos ett befordringsföretag.

I det tillstånd som avses i andra stycket kan rätten förordna att en försändelse som avses i tillståndet och som ankommer till ett befordringsföretag, *ska* hållas kvar till dess den närmare undersökts, öppnats eller granskats. Förordnandet *ska* innehålla underrättelse om att meddelande om åtgärden inte får lämnas till avsändaren, mottagaren eller någon annan, utan tillstånd av den som har begärt åtgärden.

¹ Senaste lydelse 2005:720.

21 a §²

Om det vid hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* har kommit fram uppgifter om ett brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen eller övervakningen, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

1. det är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver för brottet och det kan antas att brottet inte föranleder endast böter, eller
2. det finns särskilda skäl.

Om det har kommit fram uppgifter om förestående brott, får uppgifterna användas för att förhindra brott.

Om det vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* har kommit fram uppgifter om ett brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen eller övervakningen, får uppgifterna användas för att utreda brottet. Förundersökning eller motsvarande utredning om brottet får dock inledas på grund av dessa uppgifter endast om

22 §³

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *teleavlyssning* ska granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, ska den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen ska dock 27 kap. 24 § andra och fjärde styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling ska undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, ska en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* ska granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

² Senaste lydelse 2005:506.

³ Senaste lydelse 2009:1545.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 4 kap. 25–26 c §§ samt rubrikerna närmast före 4 kap. 25–25 b §§, 26 §, 26 a § och 26 c § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Rättslig hjälp enligt denna lag omfattar följande åtgärder:

1. förhör i samband med förundersökning i brottmål, 2. bevisupptagning vid domstol, 3. telefonförhör, 4. förhör genom videokonferens, 5. kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken, 6. hemlig <i>teleavlyssning</i> och hemlig <i>teleövervakning</i>, 7. tekniskt bistånd med hemlig <i>teleavlyssning</i> och hemlig <i>teleövervakning</i>, 8. tillstånd till gränsöverskridande hemlig <i>teleavlyssning</i> och hemlig <i>teleövervakning</i>, 9. hemlig kameraövervakning, 10. hemlig rumsavlyssning, 11. överförande av frihetsberövade för förhör m.m., och 12. rättsmedicinsk undersökning av en avliden person.	6. hemlig <i>avlyssning av elektronisk kommunikation</i> och hemlig <i>övervakning av elektronisk kommunikation</i>, 7. tekniskt bistånd med hemlig <i>avlyssning av elektronisk kommunikation</i> och hemlig <i>övervakning av elektronisk kommunikation</i>, 8. tillstånd till gränsöverskridande hemlig <i>avlyssning av elektronisk kommunikation</i> och hemlig <i>övervakning av elektronisk kommunikation</i>,

Lagen hindrar inte att hjälp lämnas med annan åtgärd än sådan som anges i första stycket om det kan ske utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd.

I fråga om överlämnande, utlämning och delgivning finns särskilda bestämmelser. Det finns också särskilda bestämmelser om rättslig hjälp i brottmål åt vissa internationella organ.

¹ Senaste lydelse 2007:982.

4 kap.

Rättslig hjälp och tekniskt bistånd med hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning**Rättslig hjälp i Sverige med hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning*²

En ansökan om hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* av någon som befinner sig i Sverige handläggs av åklagare. Av ansökan ska det framgå under vilken tid åtgärden önskas och sådana uppgifter som behövs för att åtgärden ska kunna genomföras. Åklagaren ska genast pröva om det finns förutsättningar för åtgärden och i sådant fall ansöka om rättens tillstånd till åtgärden.

Upptagningar och uppteckningar behöver inte granskas enligt 27 kap. 24 § rättegångsbalken. Upptagningar och uppteckningar får bevaras efter det att ärendet om rättslig hjälp har avslutats och återredovisning skett enligt 2 kap. 17 § endast om detta är tillåtet enligt 27 kap. 24 § rättegångsbalken.

Rättslig hjälp och tekniskt bistånd med hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation**Rättslig hjälp i Sverige med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation*25 §³

En ansökan om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* av någon som befinner sig i Sverige handläggs av åklagare. Av ansökan ska det framgå under vilken tid åtgärden önskas och sådana uppgifter som behövs för att åtgärden ska kunna genomföras. Åklagaren ska genast pröva om det finns förutsättningar för åtgärden och i sådant fall ansöka om rättens tillstånd till åtgärden *eller, när så får ske enligt 27 kap. 21 a § rättegångsbalken, själv besluta om åtgärden.*

Upptagningar och uppteckningar behöver inte granskas enligt 27 kap. 24 § rättegångsbalken. *Om åklagaren har fattat beslut enligt första stycket, ska återredovisning enligt 2 kap. 17 § ske först sedan rätten fattat beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.* Upptagningar och uppteckningar får bevaras efter det att ärendet om rättslig hjälp har avslutats och återredovisning skett enligt 2 kap. 17 § endast om detta är tillåtet enligt 27 kap. 24 § rättegångsbalken.

² Senaste lydelse 2005:491.³ Senaste lydelse 2009:487.

I fråga om underrättelse till en enskild enligt 27 kap. 31–33 §§ rättegångsbalken ska bestämmelserna i 27 kap. 31 § andra stycket och 33 § andra och tredje styckena samma balk inte tillämpas. Underrättelse ska lämnas så snart det kan ske efter det att åtgärden enligt första stycket har avslutats. Underrättelsen ska, utöver vad som följer av 27 kap. 33 § första stycket rättegångsbalken, skjutas upp om sekretess gäller enligt 18 kap. 17 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Om det på grund av sekretess inte har kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år från det att åtgärden avslutades, får underrättelsen underlåtas. Underrättelse ska inte lämnas om utredningen gäller brott som motsvarar brott som anges i 27 kap. 33 § tredje stycket rättegångsbalken.

Omedelbar överföring av telemeddelanden eller uppgifter om telemeddelanden från Sverige till den ansökande staten⁴

Omedelbar överföring av meddelanden eller uppgifter om meddelanden från Sverige till den ansökande staten

25 a §⁵

Rättens beslut enligt 25 § att tillåta hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* får verkställas genom omedelbar överföring av *telemeddelanden* eller uppgifter om *telemeddelanden* till den ansökande staten, om det kan ske under betryggande former. Verkställighet genom omedelbar överföring får endast ske i förhållande till en stat som är medlem i Europeiska unionen eller till Island eller Norge. Åklagaren prövar om förutsättningar för omedelbar överföring finns. Om omedelbar överföring av *telemeddelanden* sker, får upptagning eller uppteckning inte göras i Sverige och *bestämmelserna i 27 kap. 31–33 §§ rättegångsbalken* ska inte tillämpas.

Rättens beslut enligt 25 § att tillåta hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* får verkställas genom omedelbar överföring av *meddelanden* eller uppgifter om *meddelanden* till den ansökande staten, om det kan ske under betryggande former. Verkställighet genom omedelbar överföring får endast ske i förhållande till en stat som är medlem i Europeiska unionen eller till Island eller Norge. Åklagaren prövar om förutsättningar för omedelbar överföring finns. Om omedelbar överföring av *meddelanden* sker, får upptagning eller uppteckning inte göras i Sverige och 27 kap. 31–33 §§ rättegångsbalken ska inte tillämpas.

Tekniskt bistånd i Sverige med hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning⁶

Tekniskt bistånd i Sverige med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

⁴ Senaste lydelse 2005:491.

⁵ Senaste lydelse 2007:982.

⁶ Senaste lydelse 2005:491.

25 b §⁷

Tekniskt bistånd med hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* i form av omedelbar överföring av *telemeddlanden* eller uppgifter om *telemeddlanden* får lämnas i Sverige enligt denna paragraf.

Tekniskt bistånd lämnas på ansökan av en annan stat som är medlem i Europeiska unionen eller av Island eller Norge, om

1. *teleavlyssningen* eller *teleövervakningen* avser någon som befinner sig i en av dessa stater,

2. ansökan innehåller en bekräftelse på att ett beslut om hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* i en brottsutredning har meddelats i den ansökande staten, och

3. omedelbar överföring av *telemeddlanden* eller uppgifter om *telemeddlanden* kan ske under betryggande former till den ansökande staten.

Av ansökan *skall* det framgå under vilken tid åtgärden önskas. Ansökan *skall* vidare innehålla sådana uppgifter som behövs för att åtgärden *skall* kunna genomföras. Om den person som ansökan avser inte befinner sig i den ansökande staten, *skall* det också framgå av ansökan att ett sådant tillstånd som avses i 26 a § har lämnats av den stat där personen finns.

Ansökan *skall* prövas av åklagare. För beslutet om tekniskt bistånd tillämpas *bestämmelserna* i 27 kap. 18 § första stycket, 19 § första stycket, 20 § *andra* stycket, 21 § *andra* och tredje styckena samt 23 § rättegångsbalken.

Om omedelbar överföring av *te-*

Tekniskt bistånd med hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* i form av omedelbar överföring av *meddelanden* eller uppgifter om *meddelanden* får lämnas i Sverige enligt denna paragraf.

Tekniskt bistånd lämnas på ansökan av en annan stat som är medlem i Europeiska unionen eller av Island eller Norge, om

1. *avlyssningen* eller *övervakningen* avser någon som befinner sig i en av dessa stater,

2. ansökan innehåller en bekräftelse på att ett beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* i en brottsutredning har meddelats i den ansökande staten, och

3. omedelbar överföring av *meddelanden* eller uppgifter om *meddelanden* kan ske under betryggande former till den ansökande staten.

Av ansökan *ska* det framgå under vilken tid åtgärden önskas. Ansökan *ska* vidare innehålla sådana uppgifter som behövs för att åtgärden *ska* kunna genomföras. Om den person som ansökan avser inte befinner sig i den ansökande staten, *ska* det också framgå av ansökan att ett sådant tillstånd som avses i 26 a § har lämnats av den stat där personen finns.

Ansökan *ska* prövas av åklagare. För beslutet om tekniskt bistånd tillämpas 27 kap. 18 § första och tredje styckena, 19 § första stycket, 20 § tredje stycket, 21 § *andra* och tredje styckena samt 23 § rättegångsbalken.

Om omedelbar överföring av

⁷ Senaste lydelse 2005:491.

lemeddelanden sker, får upptagning eller uppteckning inte göras i Sverige.

meddelanden sker, får upptagning eller uppteckning inte göras i Sverige.

25 c §⁸

Om en stat har begärt tekniskt bistånd enligt 25 b § men omedelbar överföring inte kan ske, *skall* åklagaren ge den ansökande staten tillfälle att få ansökan behandlad som en ansökan enligt 25 §. Prövningen av rättslig hjälp med hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* avser dock i detta fall någon som befinner sig i en annan stat. Om den person som åtgärden avser inte befinner sig i den ansökande staten, *skall* det av ansökan framgå att ett sådant tillstånd som avses i 26 a § har lämnats av den stat där personen finns.

Om en stat har begärt tekniskt bistånd enligt 25 b § men omedelbar överföring inte kan ske, *ska* åklagaren ge den ansökande staten tillfälle att få ansökan behandlad som en ansökan enligt 25 §. Prövningen av rättslig hjälp med hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* avser dock i detta fall någon som befinner sig i en annan stat. Om den person som åtgärden avser inte befinner sig i den ansökande staten, *ska* det av ansökan framgå att ett sådant tillstånd som avses i 26 a § har lämnats av den stat där personen finns.

*Rättslig hjälp och tekniskt bistånd i utlandet med hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning*⁹

Rättslig hjälp och tekniskt bistånd i utlandet med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

26 §¹⁰

Åklagare får ansöka hos en utländsk myndighet om rättslig hjälp eller tekniskt bistånd med hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* av någon som befinner sig i en annan stat eller i Sverige.

Åklagare får ansöka hos en utländsk myndighet om rättslig hjälp eller tekniskt bistånd med hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* av någon som befinner sig i en annan stat eller i Sverige.

Om den andra staten kräver att ansökan först ska prövas av domstol i Sverige, får rätten på begäran av svensk åklagare pröva frågan om att tillåta den hemliga *teleavlyssningen* eller hemliga *teleövervakningen* som ansökan enligt

Om den andra staten kräver att ansökan först ska prövas av domstol i Sverige, får rätten på begäran av svensk åklagare pröva frågan om att tillåta den hemliga *avlyssningen* eller hemliga *övervakningen* som ansökan enligt första

⁸ Senaste lydelse 2005:491.

⁹ Senaste lydelse 2005:491.

¹⁰ Senaste lydelse 2007:982.

första stycket avser.

stycket avser.

Av ansökan enligt första stycket ska det framgå under vilken tid åtgärden önskas och sådana uppgifter som behövs för att åtgärden ska kunna genomföras. Om den andra staten kräver ett tillstånd enligt andra stycket, ska ansökan innehålla en bekräftelse på att ett sådant tillstånd har meddelats. Befinner sig den person som åtgärden avser inte i den stat där rättslig hjälp eller tekniskt bistånd söks, ska det av ansökan framgå att ett sådant tillstånd som avses i 26 c § har lämnats av den stat där personen finns.

Om tillstånd lämnas enligt andra stycket, ska bestämmelserna om underrättelse till enskild i 27 kap. 31–33 §§ rättegångsbalken tillämpas endast när upptagning eller uppteckning av avlyssningen eller övervakningen sker i Sverige.

Tillstånd till gränsöverskridande hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning¹¹

Tillstånd till gränsöverskridande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Tillstånd i Sverige till gränsöverskridande hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning¹²

Tillstånd i Sverige till gränsöverskridande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

En stat som är medlem i Europeiska unionen eller Island eller Norge får ansöka om tillstånd till att, utan svenskt biträde, i en brottsutredning genomföra hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning av någon som befinner sig i Sverige. Ansökan handläggs av åklagare. Av ansökan skall det framgå under vilken tid åtgärden beräknas pågå. Ansökan ska också innehålla en bekräftelse på att ett beslut om hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning har meddelats i den ansökande staten.

26 a §¹³

En stat som är medlem i Europeiska unionen eller Island eller Norge får ansöka om tillstånd till att, utan svenskt biträde, i en brottsutredning genomföra hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation av någon som befinner sig i Sverige. Ansökan handläggs av åklagare. Av ansökan ska det framgå under vilken tid åtgärden beräknas pågå. Ansökan ska också innehålla en bekräftelse på att ett beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har meddelats i den ansökande staten.

¹¹ Senaste lydelse 2005:491.

¹² Senaste lydelse 2005:491.

¹³ Senaste lydelse 2005:491.

Åklagaren *skall* genast pröva om det finns förutsättningar för hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* och, om så är fallet, ansöka om rättsens tillstånd till åtgärden.

De förutsättningar som gäller enligt 27 kap. 18–22 §§ rättegångsbalken *skall* tillämpas vid tillståndsprövningen. Rätten *skall* även tillämpa motsvarande förfarande som anges i 27 kap. 26 och 28–30 §§ samma balk. Tingsrättsens beslut får inte överklagas.

Åklagaren *ska* genast pröva om det finns förutsättningar för hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* och, om så är fallet, ansöka om rättsens tillstånd till åtgärden.

De förutsättningar som gäller enligt 27 kap. 18–20, 21 och 22 §§ rättegångsbalken *ska* tillämpas vid tillståndsprövningen. Rätten *ska* även tillämpa motsvarande förfarande som anges i 27 kap. 26 och 28–30 §§ samma balk. Tingsrättsens beslut får inte överklagas.

26 b §¹⁴

Ett beslut enligt 26 a § *skall* meddelas inom 96 timmar från det att ansökan inkom eller, om det finns särskilda skäl, inom högst tolv dagar från ansökan.

Åklagaren *skall* genast underrätta den ansökande staten när ett beslut enligt 26 a § har meddelats. Om tillstånd vägras, *skall* underrättelsen ange att *teleavlyssningen* eller *teleövervakningen* inte får ske eller omedelbart *skall* upphöra. I sådant fall *skall* underrättelsen även ange att det material som tagits upp eller hämtats in inte får användas eller att det endast får användas på de villkor som åklagaren ställer.

Ett beslut enligt 26 a § *ska* meddelas inom 96 timmar från det att ansökan inkom eller, om det finns särskilda skäl, inom högst tolv dagar från ansökan.

Åklagaren *ska* genast underrätta den ansökande staten när ett beslut enligt 26 a § har meddelats. Om tillstånd vägras, *ska* underrättelsen ange att *avlyssningen* eller *övervakningen* inte får ske eller omedelbart *ska* upphöra. I sådant fall *ska* underrättelsen även ange att det material som tagits upp eller hämtats in inte får användas eller att det endast får användas på de villkor som åklagaren ställer.

Tillstånd från en annan stat till gränsöverskridande hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning¹⁵

Tillstånd från en annan stat till gränsöverskridande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

26 c §¹⁶

Har beslut om hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* i en brottsutredning medde-

Har beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk*

¹⁴ Senaste lydelse 2005:491.

¹⁵ Senaste lydelse 2005:491.

¹⁶ Senaste lydelse 2005:491.

lats i Sverige och befinner sig den person som beslutet avser i en annan stat som är medlem i Europeiska unionen eller i Island eller Norge, får *telemmeddelanden* eller uppgifter om *telemmeddelanden* som *befordras* till eller från personen avlyssnas eller övervakas i den andra staten, utan hjälp från denna stat, om

1. åtgärden får ske enligt en internationell överenskommelse som är bindande mellan Sverige och den andra staten, och

2. den andra staten lämnar tillstånd till åtgärden.

Ansökan om tillstånd görs av åklagare. Av ansökan *skall* det framgå under vilken tid åtgärden beräknas pågå. Ansökan *skall* också innehålla en bekräftelse på att ett svenskt beslut om hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* har meddelats.

Om beslut om hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* har meddelats i Sverige men avlyssningen eller övervakningen inte har påbörjats när det blir känt att den person som åtgärden avser befinner sig i en sådan främmande stat som anges i första stycket, *skall* tillstånd från den andra staten sökas innan avlyssningen eller övervakningen påbörjas. Har avlyssningen eller övervakningen redan påbörjats i Sverige och vill åklagaren att avlyssningen eller övervakningen *skall* fortsätta i den andra staten, *skall* han eller hon omedelbart ansöka om tillstånd hos den andra staten. Avlyssningen eller övervakningen får i ett sådant fall fortsätta där under den tid frågan om tillstånd prövas.

Vad som sägs i tredje stycket andra och tredje meningarna tillämpas på motsvarande sätt, om *teleavlyssningen* eller *teleövervak-*

kommunikation i en brottsutredning meddelats i Sverige och befinner sig den person som beslutet avser i en annan stat som är medlem i Europeiska unionen eller i Island eller Norge, får *meddelanden* eller uppgifter om *meddelanden* som *överförs* till eller från personen avlyssnas eller övervakas i den andra staten, utan hjälp från denna stat, om

Ansökan om tillstånd görs av åklagare. Av ansökan *ska* det framgå under vilken tid åtgärden beräknas pågå. Ansökan *ska* också innehålla en bekräftelse på att ett svenskt beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* har meddelats.

Om beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* har meddelats i Sverige men avlyssningen eller övervakningen inte har påbörjats när det blir känt att den person som åtgärden avser befinner sig i en sådan främmande stat som anges i första stycket, *ska* tillstånd från den andra staten sökas innan avlyssningen eller övervakningen påbörjas. Har avlyssningen eller övervakningen redan påbörjats i Sverige och vill åklagaren att avlyssningen eller övervakningen *ska* fortsätta i den andra staten, *ska* han eller hon omedelbart ansöka om tillstånd hos den andra staten. Avlyssningen eller övervakningen får i ett sådant fall fortsätta där under den tid frågan om tillstånd prövas.

Vad som sägs i tredje stycket andra och tredje meningarna tillämpas på motsvarande sätt, om *avlyssningen* eller *övervakningen*

ningen genomförts med stöd av tillstånd i en främmande stat och det kommer fram att den person som åtgärden avser befinner sig i en annan stat än den som har meddelat tillståndet.

genomförts med stöd av tillstånd i en främmande stat och det kommer fram att den person som åtgärden avser befinner sig i en annan stat än den som har meddelat tillståndet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 6 kap. 8, 19 och 21–23 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 19 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

8 §¹

Bestämmelserna i 5–7 §§ gäller inte

1. när en myndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter som avses i 5 § för att lösa tvister,

2. för elektroniska meddelanden som *befordras eller har expedierats eller beställts till eller från en viss adress i ett elektroniskt kommunikationsnät* som omfattas av beslut om hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning*, tekniskt bistånd med *hemlig teleavlyssning* eller med *hemlig teleövervakning*, eller

2. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation*, tekniskt bistånd med *sådan avlyssning* eller *övervakning*, *inhämtning av uppgifter enligt lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet*, eller

3. i den utsträckning uppgifter som avses i 5 § är nödvändiga för att förhindra och avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

10 a §

Lokaliseringsuppgifter som omfattas av beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, får behandlas utan hinder av 9 och 10 §§.

¹ Senaste lydelse 2005:493.

Hemlig teleavlyssning m.m.**Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m.**

19 §

En verksamhet *skall* bedrivas så att beslut om hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

En verksamhet *ska* bedrivas så att beslut om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

1. ett allmänt kommunikationsnät som inte enbart är avsett för utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen, eller

2. tjänster inom ett allmänt kommunikationsnät vilka består av

a) en allmänt tillgänglig telefontjänst till fast nätanslutningspunkt som medger överföring av lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet, som medger funktionell tillgång till Internet, eller

b) en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst till mobil nätanslutningspunkt.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade *telemeddelanden skall* göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade *meddelanden ska* göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Med telemeddelande avses ljud, text, bild, data eller information i övrigt som förmedlas med hjälp av radio eller genom ljus eller elektromagnetiska svängningar som utnyttjar särskilt anordnad ledare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om frågor som avses i första och andra styckena samt får i enskilda fall medge undantag från kravet i första stycket.

21 §²

Tystnadsplikt enligt 20 § första stycket gäller även för uppgift som hänför sig till

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken,

2. angelägenhet som avser användning av hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångs-

2. angelägenhet som avser användning av hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk*

² Senaste lydelse 2008:719.

balken eller tekniskt bistånd med hemlig *teleavlyssning* eller med hemlig *teleövervakning* enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, och

3. angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

kommunikation enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd med hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller med hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

3. angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,

4. *inhämtning av uppgifter enligt lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, och*

5. *begäran om utlämnande av uppgift om abonnemang enligt 22 § första stycket 2.*

22 §³

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 20 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet, *om fängelse är föreskrivet för brottet och det enligt myndighetens bedömning kan föranleda annan påföljd än böter,*

3. uppgift som avses i 20 § första stycket 3 och som gäller misstanke om brott till åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som ska

2. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits

³ Senaste lydelse 2011:590.

ingripa mot brottet, om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

till polismyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till polismyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 till polismyndighet eller åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, och

8. uppgift som avses i 20 § första stycket 1 och 3 till regional alarmringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringsuppgifter ska vara skäligen med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

23 §

Den som i annat fall än som avses i 20 § första stycket och 21 § i radiomottagare har avlyssnat eller på annat sätt med användande av sådan mottagare fått tillgång till ett radiobefordrat *telemeddelande* som inte är avsett för honom eller henne själv eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.

Den som i annat fall än som avses i 20 § första stycket och 21 § i radiomottagare har avlyssnat eller på annat sätt med användande av sådan mottagare fått tillgång till ett radiobefordrat *meddelande i ett elektroniskt kommunikationsnät* som inte är avsett för honom eller henne själv eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Härigenom föreskrivs att 1, 2, 8, 9, 11, 13, 16 och 17 §§ lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Tillstånd till hemlig *teleavlyssning* enligt 27 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, hemlig *teleövervakning* enligt 27 kap. 19 § första stycket rättegångsbalken eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 20 a § första stycket rättegångsbalken får meddelas, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskild anledning att anta att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar

1. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,
2. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,
3. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,
4. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6 eller 8 § eller 10 § tredje stycket brottsbalken,
5. terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, grovt brott enligt 3 § andra stycket lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller grovt brott enligt 6 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, eller
6. mord, dråp, grov misshandel, människorov eller olaga frihetsberövande enligt 3 kap. 1, 2 eller 6 § eller 4 kap. 1 § eller 2 § första stycket brottsbalken i avsikt att påverka offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Tillstånd till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* enligt 27 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* enligt 27 kap. 19 § första stycket rättegångsbalken eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 20 a § första stycket rättegångsbalken får meddelas, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskild anledning att anta att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar

¹ Senaste lydelse 2010:405.

2 §

Hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* enligt 1 § får endast avse

1. en *teleadress* som under den tid tillståndet avser innehas eller har innehafts av den som avses i 1 § eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av honom eller henne, eller

2. en *teleadress* som det finns synnerlig anledning att anta att den som avses i 1 § under den tid tillståndet avser har *ringt till eller på annat sätt* kontaktat eller kommer att *ringa till eller på annat sätt* kontakta.

Avlyssning eller övervakning får inte avse *telemeddelanden* som endast *befordras* eller har *befordrats inom ett telenät* som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* enligt 1 § får endast avse

1. ett *telefonnummer eller annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning* som under den tid tillståndet avser innehas eller har innehafts av den som avses i 1 § eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av honom eller henne, eller

2. ett *telefonnummer eller annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning* som det finns synnerlig anledning att anta att den som avses i 1 § under den tid tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta.

Avlyssning eller övervakning får inte avse *meddelanden* som endast *överförs* eller har *överförts i ett elektroniskt kommunikationsnät* som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

8 §

I ett beslut om tillstånd till tvångsmedel ska det anges

1. vilket eller vilka tvångsmedel som får användas,
2. vilken eller vilka av punkterna i 1 § 1–6 som ligger till grund för tillståndet, och
3. under vilken tid tillståndet gäller.

I ett beslut om tillstånd till hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* ska det, förutom de uppgifter som framgår av första stycket, anges

1. *vilken teleadress* tillståndet avser, och

2. om åtgärden får verkställas utanför allmänt tillgängliga *telenät*.

I ett beslut om tillstånd till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska det, förutom de uppgifter som framgår av första stycket, anges

1. *vilket telefonnummer eller annan adress eller vilken elektronisk kommunikationsutrustning* tillståndet avser, och

2. om åtgärden får verkställas utanför allmänt tillgängliga *elektroniska kommunikationsnät*.

I ett beslut om tillstånd till hemlig kameraövervakning ska, förutom de uppgifter som framgår av första stycket, den plats anges som tillståndet avser.

9 §

Vid hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* får de tekniska hjälpmedel som behövs för avlyssningen eller övervakningen användas.

Vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* får de tekniska hjälpmedel som behövs för avlyssningen eller övervakningen användas.

11 §²

Hemlig *teleavlyssning* får inte ske av telefonsamtal eller andra *telemedelanden* där den som yttrar sig inte skulle ha kunnat höras som vittne, enligt 36 kap. 5 § andra–sjätte styckena rättegångsbalken, om det som har sagts eller på annat sätt framkommit. Om det av avlyssningen framgår att det är fråga om ett sådant samtal eller meddelande, ska avlyssningen omedelbart avbrytas.

Hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* får inte ske av telefonsamtal eller andra *meddelanden* där den som yttrar sig inte skulle ha kunnat höras som vittne, enligt 36 kap. 5 § andra–sjätte styckena rättegångsbalken, om det som har sagts eller på annat sätt framkommit. Om det av avlyssningen framgår att det är fråga om ett sådant samtal eller meddelande, ska avlyssningen omedelbart avbrytas.

Upptagningar och uppteckningar från en hemlig *teleavlyssning* ska, i den utsträckning de omfattas av förbudet, omedelbart förstöras.

Upptagningar och uppteckningar från en hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* ska, i den utsträckning de omfattas av förbudet, omedelbart förstöras.

13 §

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *teleavlyssning* eller hemlig *teleövervakning* ska granskas snarast möjligt. Detsamma gäller en upptagning som har gjorts vid hemlig kameraövervakning. Granskningen får utföras endast av rätten, en åklagare, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen eller en polismyndighet. Efter anvisning av rätten, en åklagare eller någon av de nämnda myndigheterna får granskningen utföras även av en sakkunnig eller

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska granskas snarast möjligt. Detsamma gäller en upptagning som har gjorts vid hemlig kameraövervakning. Granskningen får utföras endast av rätten, en åklagare, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen eller en polismyndighet. Efter anvisning av rätten, en åklagare eller någon av de nämnda

² Senaste lydelse 2010:405.

någon annan som har anlitats i ärendet. myndigheterna får granskningen utföras även av en sakkunnig eller någon annan som har anlitats i ärendet.

Upptagningar och uppteckningar ska, i de delar de är av betydelse för att förhindra förestående brott, bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. I de delar upptagningarna och uppteckningarna innehåller sådana uppgifter om brott som enligt 12 § får användas för att utreda brott ska de bevaras till dess att förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal har väckts, målet har avgjorts slutligt. De ska därefter förstöras.

Trots vad som sägs i andra stycket får brottsutredande myndigheter behandla uppgifter från upptagningar och uppteckningar som rör förestående brott eller uppgifter om brott som enligt 12 § får användas för att utreda brott i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet i lag.

16 §

Den som har varit utsatt för en åtgärd enligt 1 § 6 ska underrättas om åtgärden. Om åtgärden har avsett *en teleadress* eller en plats som innehas av någon annan, ska även denne underrättas. Vid hemlig kameraövervakning behöver dock innehavaren av en sådan plats till vilken allmänheten har tillträde inte underrättas.

Den som har varit utsatt för en åtgärd enligt 1 § 6 ska underrättas om åtgärden. Om åtgärden har avsett *ett telefonnummer eller annan adress, en viss elektronisk kommunikationsutrustning* eller en plats som innehas av någon annan, ska även denne underrättas. Vid hemlig kameraövervakning behöver dock innehavaren av en sådan plats till vilken allmänheten har tillträde inte underrättas.

Underrättelsen ska lämnas så snart det kan ske efter det att det ärende i vilket åtgärden vidtogs avslutades.

En underrättelse behöver inte lämnas till den som redan har fått del av eller tillgång till uppgifterna. En underrättelse behöver inte heller lämnas om den med hänsyn till omständigheterna uppenbart är utan betydelse.

17 §

En underrättelse enligt 16 § ska innehålla uppgift om vilket tvångsmedel som har använts och uppgift om tiden för åtgärden. Vid hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* ska underrättelsen även innehålla uppgift om *vilken teleadress* som åtgärden har avsett. Vid hemlig kameraövervakning ska underrättelsen även innehålla uppgift om platsen för åtgärden. Den som har varit utsatt för en åtgärd enligt 1 § 6 ska få uppgift om vilken misstanke som har legat till grund för åtgärden. Den som

En underrättelse enligt 16 § ska innehålla uppgift om vilket tvångsmedel som har använts och uppgift om tiden för åtgärden. Vid hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* ska underrättelsen även innehålla uppgift om *vilket telefonnummer eller annan adress eller vilken elektronisk kommunikationsutrustning* som åtgärden har avsett. Vid hemlig kameraövervakning ska underrättelsen även innehålla uppgift om platsen

inte är eller har varit misstänkt ska för åtgärden. Den som har varit utsatt för en åtgärd enligt 1 § 6 ska få uppgift om detta.

få uppgift om vilken misstanke som har legat till grund för åtgärden. Den som inte är eller har varit misstänkt ska få uppgift om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Tillstånd enligt 27 kap. rättegångsbalken till hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning får meddelas även om brottet inte omfattas av de krav som ställs upp i 27 kap. 18 § andra stycket, 19 § *andra* stycket eller 20 a § andra stycket rättegångsbalken.

Om det kan befaras att inhämtande av rättsens tillstånd till hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning skulle medföra en sådan fördröjning eller annan olägenhet som är av väsentlig betydelse för utredningen, får tillstånd till åtgärden ges av åklagaren.

Föreslagen lydelse

3 §

Tillstånd enligt 27 kap. rättegångsbalken till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning får meddelas även om brottet inte omfattas av de krav som ställs upp i 27 kap. 18 § andra stycket, 19 § *tredje* stycket, eller 20 a § andra stycket rättegångsbalken.

4 §

Om det kan befaras att inhämtande av rättsens tillstånd till hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning skulle medföra en sådan fördröjning eller annan olägenhet som är av väsentlig betydelse för utredningen, får tillstånd till åtgärden ges av åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

11 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 23 och 26 §§, 18 kap. 19 §, 29 kap. 2 §, 38 kap. 5 § och 44 kap. 4 § samt rubriken närmast före 29 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

23 §

Om inte annat följer av 19–22 §§ får en uppgift som angår misstanke om ett begånget brott och som är sekretessbelagd enligt 24 kap. 8 §, 25 kap. 1 §, 2 § andra stycket eller 3–8 §§, 26 kap. 1–6 §§, 29 kap. 1 eller 2 §, 31 kap. 1 § första stycket, 2 eller 12 §, 33 kap. 2 §, 36 kap. 3 § eller 40 kap. 2 eller 5 § lämnas till en åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet endast om misstanken angår

Om inte annat följer av 19–22 §§ får en uppgift som angår misstanke om ett begånget brott och som är sekretessbelagd enligt 24 kap. 8 §, 25 kap. 1 §, 2 § andra stycket eller 3–8 §§, 26 kap. 1–6 §§, 29 kap. 1 §, 31 kap. 1 § första stycket, 2 eller 12 §, 33 kap. 2 §, 36 kap. 3 § eller 40 kap. 2 eller 5 § lämnas till en åklagarmyndighet, polismyndighet eller någon annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet endast om misstanken angår

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år,
2. försök till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, eller
3. försök till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år, om gärningen innefattat försök till överföring av sådan allmänfarlig sjukdom som avses i 1 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168).

26 §¹

Sekretess hindrar inte att en uppgift om en enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats eller uppgift i form av fotografisk bild av en enskild lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932).

Om den enskilde hos en myndighet som *driver televerksamhet* har begärt att abonnemanget ska hållas hemligt och om uppgiften är sekretessbelagd enligt 29 kap. 3 §, får den lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften

Om den enskilde hos en myndighet som *tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst* har begärt att abonnemanget ska hållas hemligt och om uppgiften är sekretessbelagd

¹ Senaste lydelse 2010:1982.

finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.

enligt 29 kap. 3 §, får den lämnas ut endast om den myndighet som begär uppgiften finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl.

18 kap.

19 §

Den tystnadsplikt som följer av 5–13 §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning*, hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare.

Den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation*, hemlig kameraövervakning eller hemlig rumsavlyssning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare *eller inhämtning av uppgifter enligt lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet*.

Den tystnadsplikt som följer av 17 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, hemlig *teleavlyssning*, hemlig *teleövervakning* eller hemlig kameraövervakning på grund av beslut av domstol eller åklagare.

Den tystnadsplikt som följer av 17 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation*, hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* eller hemlig kameraövervakning på grund av beslut av domstol eller åklagare.

Att den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ i vissa fall inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter utöver vad som anges i andra stycket följer av 7 kap. 3 § första stycket 1, 4 § 1–8 och 5 § 3 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 1 yttrandefrihetsgrundlagen.

29 kap. Telemeddelande

Sekretess gäller hos en myndighet som driver televerksamhet för uppgift om ett särskilt telefonsamtal eller annat telemeddelande. Om sekretess inte följer av någon annan bestämmelse, får dock sådan uppgift lämnas till den som har tagit del i telefonsamtalet eller annars är telemeddelandets avsändare eller mottagare eller som innehar apparat som har använts för telemeddelandet.

Elektroniskt meddelande

2 §

Sekretess gäller hos en myndighet som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst för uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande. Om sekretess inte följer av någon annan bestämmelse, får dock sådan uppgift lämnas till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på något annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande. Detsamma gäller innehavaren av ett abonnemang som använts för ett elektroniskt meddelande när det är fråga om uppgift om något annat än innehållet i meddelandet.

38 kap.

5 §

Sekretess gäller för uppgift vid särskild sambandstjänst inom totalförsvaret, om uppgiften avser telemeddelande som utomstående utväxlar på telenät.

Sekretess gäller för uppgift vid särskild sambandstjänst inom totalförsvaret, om uppgiften avser ett elektroniskt meddelande som utomstående utväxlar i ett elektroniskt kommunikationsnät.

44 kap.4 §²

Rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av

1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3 postlagen (2010:1045),
2. 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och
3. 6 kap. 21 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befodringsföre-

3. 6 kap. 21 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befodringsföre-

² Senaste lydelse 2010:1048.

tag eller om hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare.

tag, om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* eller hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om *inhämtning av uppgifter enligt lagen (0000:000) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1. Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Lydelse enligt SFS 2012:126

Utskottets förslag

27 kap.

25 §

Har rätten lämnat tillstånd till hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning, får de tekniska hjälpmedel som behövs för avlyssningen eller övervakningen användas.

I 6 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig *teleavlyssning* och hemlig *teleövervakning* som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

När tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas.

I 6 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig *avlyssning av elektronisk kommunikation* och hemlig *övervakning av elektronisk kommunikation* som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (2012:127) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 16 c § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation i stället för dess lydelse enligt lagen (2012:127) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse

Lydelse enligt SFS 2012:127

Utskottets förslag

6 kap.

16 c §

Uppgifter som lagrats enligt 16 a § får behandlas endast för att lämnas ut enligt 22 § första stycket 2 eller 3 eller enligt 27 kap. 19 § rättegångsbalken.

Uppgifter som lagrats enligt 16 a § får behandlas endast för att lämnas ut enligt 22 § första stycket 2, 27 kap. 19 § rättegångsbalken eller lagen (0000:00) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

BILAGA 4

Konstitutionsutskottets yttrande 2011/12:KU6y

De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation

---

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade den 13 mars att ge konstitutionsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2011/12:55 De brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation samt följdmotionerna 2011/12:Ju5 av Kent Ekeröth (SD) och 2011/12:Ju6 av Maria Ferm m.fl. (MP) i de delar de berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet behandlar i sitt yttrande frågor om skydd för den personliga integriteten samt motionsyrkanden om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till abonnemangsuppgifter och om en samlad integritetsskyddsmyndighet.

Utskottets överväganden

Propositionen

Hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning ska i fortsättningen benämnas hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden upphävs. De ersätts dels av bestämmelser i rättegångsbalken som under vissa förutsättningar möjliggör hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i en förundersökning även om det inte finns någon som är skäligen misstänkt för brott, dels av bestämmelser i en ny lag om inhämtning av sådana uppgifter i underrättelseverksamhet. Syftet med dessa ändringar är att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska även fortsättningsvis lämnas av allmän domstol. Det införs dock en möjlighet för åklagare att i vissa brådskande fall fatta interimistiska beslut. I polisens och Tullverkets underrättelseverksamhet ska beslut om inhämtning fattas av myndigheten. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn över inhämtningen. För att uppgifter som har inhämtats i underrättelseverksamhet ska få användas i en förundersökning krävs ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Vidare införs en möjlighet att inhämta lokaliseringssuppgifter som gäller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som är påslagen men som vid det aktuella tillfället inte används eller har använts för kommunikation. Det blir också möjligt att inhämta uppgifter om vilka sådana kommunikationsutrustningar som har funnits i ett visst område.

De brottsutredande myndigheterna ges dessutom en något utökad tillgång till abonnemangsuppgifter. Skyldigheten för operatörer att lämna ut uppgifter om abonnemang i samband med misstanke om brott ska inte vara begränsad till brott av viss svårhet. Regleringen om att fängelse ska vara föreskrivet för brottet och att det kan bedömas att brottet kan föranleda annan påföljd än böter tas således bort.

Slutligen införs utvidgade möjligheter för polisen att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för efterforskning av försvunna personer.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Motionerna

I motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkas avslag på förslaget om ändring i lagen om elektronisk kommunikation om att skyldigheten för operatörerna att lämna ut uppgifter om abonnemang till de brottsbekämpande myndigheterna i samband med misstanke om brott inte ska vara begränsad till brott av viss svårhet (yrkande 1). Motionärerna delar regeringens bedömning att grooming liksom annan kränkande brottslighet på Internet ska bekämpas, men att öppna portarna fria för att lämna ut IP-adresser anser motionärerna inte vara en lösning på problemet.

I andra hand yrkar motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att det nu gällande kravet på att fängelse ska vara föreskrivet för ett brott och att brottet kan leda till annan påföljd än böter fortfarande ska gälla när ett utlämnande begärs vid ett misstänkt upphovsrättsbrott (yrkande 2). Ett motsvarande yrkande finns i motion 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 5.

I motion 2011/12:Ju6 (MP) yrkande 4 framförs behovet av en ny, samlad integritetsskyddsmyndighet som ska ersätta Datainspektionen och Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten och delar av Justitiekanslerns och länsstyrelsernas verksamhet. Frågan bör enligt motionärerna bli föremål för noggranna överväganden inom ramen för en utredning.

Regeringsformen

Enligt regeringsformen i dess lydelse från och med den 1 januari 2011 är var och en gentemot det allmänna skyddad mot bl.a. husrannsakan och liknande intrång och mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande (2 kap. 6 § första stycket regeringsformen). Samtidigt har det införts en ny bestämmelse i regeringsformen som innebär att enskilda ges ett stärkt generellt grundlagsskydd för den personliga integriteten. Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen i dess nya lydelse ska var och en gentemot det allmänna vara skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

Utskottets ställningstagande

De brottsutredande myndigheterna kan i dag få tillgång till historiska uppgifter om telemeddelanden både enligt rättegångsbalkens regler om hemlig teleövervakning och enligt lagen om elektronisk kommunikation. Det är samma slags uppgifter som avses i de båda regelverken, men förutsättningarna skiljer sig åt. Ett utlämnande enligt lagen om elektronisk kommunikation kräver att det är fråga om misstanke om brott med lägsta föreskrivna straff fängelse i två år, vilket ska jämföras med kravet på minst sex måna-

ders fängelse vid hemlig teleövervakning enligt rättegångsbalken. Lagen om elektronisk kommunikation saknar dock motsvarigheter till rättegångsbalkens övriga krav: att det ska finnas en skäligen misstänkt person för brottet, att åtgärden ska bedömas vara av synnerlig vikt för utredningen, att åtgärden enbart får avse vissa teleadresser och telenät, att åtgärden kräver tillstånd av domstol, att enskild ska underrättas och att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn.

Regeringen anför i propositionen att regleringen i lagen om elektronisk kommunikation inte är ändamålsenligt utformad och att den inte heller i tillräcklig grad uppfyller de krav på rättssäkerhet och integritetsskydd som måste ställas på sådana integritetskänsliga åtgärder. Utskottet delar den uppfattningen och välkomnar därför förslaget om att bestämmelserna i den lagen upphävs liksom de bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen som reglerar de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter direkt från en myndighet som bedriver televerksamhet. Bestämmelserna ersätts dels av bestämmelser i rättegångsbalken som under vissa förutsättningar möjliggör hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i en förundersökning även om det inte finns någon som är skäligen misstänkt för brott, dels av bestämmelser i en ny lag om inhämtning av sådana uppgifter i underrättelseverksamhet. Förslaget i propositionen innebär att sådana uppgifter som i dag kan inhämtas med stöd av lagen om elektronisk kommunikation fortsättningsvis kommer att falla under en reglering med bl.a. krav på viss beslutsnivå, för vilka syften uppgiften ska få lämnas ut samt att en proportionalitetsbedömning ska göras i varje enskilt fall, dvs. att skälen för åtgärden ska uppväga det intrång eller men den innebär. All användning av sådana uppgifter i en förundersökning kommer att kräva domstols tillstånd och inhämtningen kommer att omfattas av Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn.

Utskottet välkomnar dessa ändringar vars syfte är att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Samtidigt utökas inhämtningsmöjligheterna i några fall. En viss utvidgning görs när det gäller kravet på brottets svårhetsgrad vid hemlig övervakning av elektronisk kommunikation utan att det finns någon skäligen misstänkt. Vidare införs en möjlighet att inhämta lokaliseringssuppgifter om t.ex. en mobiltelefon utan krav på att uppgiften har genererats i samband med kommunikation samt utvidgas möjligheterna för polisen att få tillgång till bl.a. lokaliseringssuppgifter för efterforskning av försvunna personer. När det gäller vissa samhällsfarliga brott ska inhämtning få ske i underrättelseverksamhet trots att brotten inte har ett straffminimum som uppgår till två års fängelse.

Utskottet vill här betona att åtgärder som ingriper i enskildas integritet förutsätter noggranna överväganden och bör vidtas med försiktighet. Ett ingrepp ska stå i rimlig proportion till vad som står att vinna med det. En avvägning måste alltid göras mellan intrånget i den enskildes integritet och det intresse som den föreslagna lagstiftningen har till syfte att värna. De

ovan nämnda förslagen till utökade möjligheter till inhämtning av uppgifter anser utskottet, utifrån angivna utgångspunkter, vara väl avvägda. Utskottet vill här påpeka att de utökade möjligheterna att inhämta övervakningsuppgifter ska ses i sammanhang med de ovan nämnda ändringarna med syfte att stärka rättssäkerheten och integritetsskyddet vid inhämtning av övervakningsuppgifter.

Även förslaget om utökad tillgång till abonnemangsuppgifter är enligt utskottets mening väl avvägt. Vid denna bedömning beaktar utskottet särskilt, som skäl för att en brottsmisstanke ska räcka för utlämnande utan krav på att det ska vara föreskrivet fängelse för brottet, vad regeringen anför om att exempelvis s.k. nätmobbning och andra trakasserier via internet under senare år har blivit ett allt större problem. När dessa gärningar misstänks utgöra brott har ofta de brottsutredande myndigheterna begränsade möjligheter att ingripa. Samma sak gäller vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte, grooming. Det hänger bl.a. samman med att polisen inte kan få tillgång till abonnemangsuppgifter, t.ex. uppgifter om en viss IP-adress, vid misstanke om brott som i det konkreta fallet bedöms föranleda böter.

Vidare noterar utskottet när det gäller immaterialrättsliga brott att rättighetshavare sedan den 1 april 2009 har en civilrättslig möjlighet att efter domstolsprövning få ut information från en internetoperatör om vem som har ett abonnemang. Regleringen kan tillämpas oavsett om intrånget är på bötesnivå eller fängelsenivå. Utskottet delar regeringens uppfattning att de brottsbekämpande myndigheterna bör ha minst lika stora befogenheter som privata rättighetsinnehavare att säkra tillgång till uppgifter som kan användas i brottsbekämpande syften. Detta var också något som förutsattes vid införandet av den civilrättsliga regleringen.

Enligt regeringen finns det ett starkt intresse av att införa en möjlighet för de brottsbekämpande myndigheterna att få tillgång till abonnemangsuppgifter. Som också framhålls i propositionen innebär utlämnandet ett visst integritetsintrång eftersom abonnentens identitet röjs. Vid en intresseavvägning beaktar utskottet att privatpersoner oftast använder s.k. dynamiska IP-adresser, dvs. adresser som byts slumpvis och oregelbundet. En uppgift om att en viss person hade en viss IP-adress vid ett visst tillfälle säger alltså i regel ingenting om vem som hade den adressen vid ett annat tillfälle. Uppgifter som går utöver vad som kan anses som identitetsuppgifter, t.ex. vilka andra IP-nummer som innehavaren har kommunicerat med, vilka hemsidor som ett visst IP-nummer har besökt och liknande uppgifter omfattas inte av den aktuella bestämmelsen.

Sammantaget är det utskottets uppfattning att förslaget om utökad tillgång till abonnemangsuppgifter står i rimlig proportion till vad som står att vinna med förslaget och att förslaget utifrån de ovan angivna utgångspunkterna är väl avvägt.

Också i övrigt anser utskottet – utifrån de utgångspunkter utskottet har att beakta – att förslagen i propositionen får anses vara väl avvägda. Detta gäller möjligheten för åklagare att i brådskande fall fatta interimistiska beslut, till vilken det av integritets- och rättssäkerhetsskäl knutits en obligatorisk domstolsprövning, frågan om underrättelse till enskild och de ändringar som föreslås om sekretess och tystnadsplikt. Som framgått välkomnar utskottet de utökade tillsynsuppgifter som ges Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Utskottet anser dock inte att det föreligger något behov av en samlad integritetsskyddsmyndighet, vilket framförts i motion 2011/12:Ju6 yrkande 4.

Sammanfattningsvis anser således utskottet – utifrån de utgångspunkter utskottet har att beakta – att justitieutskottet bör föreslå att propositionen tillstyrks och att motionerna 2011/12:Ju5 (SD) yrkande 5 och 2011/12:Ju6 (MP) yrkandena 1, 2 och 4 avslås.

Stockholm den 17 april 2012

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Sven-Erik Österberg (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Ann-Britt Åsebol (M).

Avvikande meningar

1. Abonnemangsuppgifter (MP, V)

Peter Eriksson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V) anför:

Vi delar inte regeringens bedömning att det är rimligt att utvidga möjligheten att få tillgång till IP-adresser vid upphovsrättsbrott. Det rör sig om misstanke om ett brott av relativt ringa karaktär. Mot bakgrund av en avvägning mellan intrånget i den enskildes integritet och det intresse som den föreslagna lagstiftningen har till syfte att värna anser vi alltså inte att det föreslagna ändringen bör genomföras.

Mot denna bakgrund anser vi att justitieutskottet bör föreslå bifall till motion 2011/12:Ju6 yrkande 2 och delvis bifall till motion 2011/12:Ju5 yrkande 5.

2. Abonnemangsuppgifter (SD)

Jonas Åkerlund (SD) anför:

Dagligen begår en stor mängd svenskar brott mot upphovsrättslagen, i många fall utan att ha kännedom om att gärningen är straffbelagd. När en stor andel av befolkningen begår dessa handlingar blir det godtyckligt och slumpartat vem som kommer att dömas för handlingen. Ett genomförande av förslaget såvitt avser immaterialrättsliga brott skulle också innebära en kraftigt ökad arbetsbelastning på ett område som inte bör vara högprioriterat i brottsbekämpningen. En sådan reglering skulle riskera att leda till att resurser tas från utredning av allvarlig brottslighet såsom brott mot person, narkotikabrott och tillgreppsbrott.

Mot denna bakgrund anser jag att justitieutskottet bör föreslå bifall till motion 2011/12:Ju5 yrkande 5 och delvis bifall till motion 2011/12:Ju6 yrkande 2.

3. En samlad integritetsskyddsmyndighet (MP, V)

Peter Eriksson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V) anför:

Det är positivt att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens får de utökade uppgifter som föreslås i propositionen. Samtidigt har nämnden fått utökade tillsynsuppgifter i och med införandet av den nya polisdatalagen. Tillsynen i den delen delar nämnden med Datainspektionen. Denna uppdelning är olycklig; tillsynsansvaret över en viss verksamhet bör som regel alltid ankomma på en tillsynsmyndighet.

Enligt vår mening bör ett helhetsgrepp tas på integritetsskyddet, något som Miljöpartiet tidigare motionerat om i samband med budgetpropositionen. Således behövs det enligt vår mening en ny integritetsskyddsmyndighet som ersätter Datainspektionen, Säkerhets- och Integritetsskydds nämnden, delar av Justitiekanslern och av länsstyrelsernas verksamheter.

Frågan bör bli föremål för noggrannare överväganden inom ramen för en utredning.

Mot denna bakgrund anser vi att justitieutskottet bör föreslå bifall till motion 2011/12:Ju6 yrkande 4.